

Lovforslag nr. L 147. Fremsat den 15. december 2004 af justitsministeren (Lene Espersen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

(Fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol samt begrænset fællesskab for »negativt stærke« indsatte m.v.)

§ 1

I lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf m.v., som ændret ved § 2 i lov nr. 219 af 31. marts 2004 og § 2 i lov nr. 445 af 9. juni 2004, foretages følgende ændringer:

1. I § 8 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. For dømte, der efter reglerne i kapitel 13 a er meddelt tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, iværksættes fuldbyrdelsen, når kriminalforsorgen giver meddelelse til den pågældende herom.«

2. I overskriften til kapitel 7 indsættes efter »afsoningsinstitution«: »m.v.«.

3. I § 20 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. I særlige tilfælde kan fængselsstraf endvidere fuldbyrdes på den dømtes bopæl under intensiv overvågning og kontrol efter reglerne i §§ 78 a-78 f.«

4. I § 33 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme, at fællesskab i fængselsafdelinger eller arresthuse, som er udpeget til anbringelse af indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, skal gennemføres som cellefællesskab med en anden indsat i eget opholdsrum efter kriminalforsorgens nærmere bestemmelse.«

Stk. 2-5 bliver herefter stk. 3-6.

5. I § 33, stk. 5, som bliver stk. 6, ændres »stk. 1« til: »stk. 1 og 2«.

6. Efter § 33 indsættes:

»§ 33 a. Institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan midlertidigt begrænse eller ophæve fællesskabet i institutionen eller dele af denne, når helt ekstraordinære ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, herunder når det under hensyn til en generelt truende stemning i institutionen er nødvendigt af hensyn til medindsattes eller personalets sikkerhed.

Stk. 2. En afgørelse om midlertidig begrænsning eller ophævelse af fællesskabet efter stk. 1 må ikke have et omfang eller en udstrækning, der er mere vidtgående, end de ekstraordinære ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn nødvendiggør. Foranstaltningen skal ophæves, når det ordens- og sikkerhedsmæssigt er forsvarligt at genetablere almindeligt fællesskab.

Stk. 3. Begrænsningen eller ophævelsen af fællesskabet skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader det.

Stk. 4. Institutionen skal dagligt overveje, om en foranstaltning efter stk. 1 kan ophæves eller begrænses. Institutionen skal løbende være opmærksom på, om der er indsatte som, f.eks. på baggrund af personalets observationer i forbindelse med den daglige kontakt med de indsatte, bør udtages af foranstaltningen, f.eks. ved overførsel til anden institution.

Stk. 5. Institutionen skal så hurtigt som muligt underrette Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, om en afgørelse efter stk. 1.

Institutionen skal endvidere dagligt underrette direktoratet, så længe en sådan afgørelse efter stk. 1 opretholdes.

Stk. 6. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af midlertidig begrænsning og ophævelse af fællesskabet efter stk. 1.«

7. I § 75, *stk. 1*, ændres »indsatte« til: »dømte«.

8. Efter § 78 indsættes som nyt kapitel 13 a:

»Kap. 13 a.

Fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol

Anvendelsesområde

§ 78 a. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan efter ansøgning fra personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 3 måneder for overtrædelse af færdselsloven, meddele tilladelse til, at straffen udstås på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter bestemmelserne i dette kapitel.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om den administrative behandling af ansøgninger om strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol. Justitsministeren kan i forbindelse hermed bestemme, at der kun tillægges ansøgninger indgivet inden udløbet af bestemte frister opsættende virkning, således at straffuldbyrdelsen udsættes.

Betingelser for meddelelse af tilladelse

§ 78 b. Tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol kan meddeles, hvis

- 1) den dømtes boligforhold er af en sådan beskaffenhed, at straffuldbyrdelse på bopælen kan gennemføres under intensiv overvågning og kontrol,
- 2) den dømtes beskæftigelsesforhold i form af arbejde, uddannelse eller lignende, er af en sådan beskaffenhed, at straffuldbyrdelsen kan gennemføres under intensiv overvågning og kontrol,
- 3) den dømte, når denne tidligere har udstået straf af fængsel efter bestemmelserne i dette kapitel, ikke i et tidsrum af 2 år forud for idømmelsen af den straf, som ansøgningen vedrører, er idømt højere straf end bøde, og
- 4) personer, der har samme bopæl som den dømte, og som er over 18 år, meddeler sam-

tykke til, at straffen kan fuldbyrdes på den fælles bopæl.

Stk. 2. Tilladelse til strafudståelse på bopælen nægtes meddelt, hvis denne fuldbyrdelsesform som følge af den dømtes forhold ikke findes hensigtsmæssig.

Stk. 3. Kriminalforsorgen foretager til brug for afgørelsen af, om den dømte opfylder betingelserne i stk. 1, nr. 1-4, en nærmere undersøgelse af den dømtes personlige forhold, herunder vedkommendes boligforhold, beskæftigelsesforhold samt fysiske og psykiske tilstand. Hvis kriminalforsorgen finder det fornødent, kan denne i forbindelse med undersøgelsens foretagelse bestemme, at den dømte skal aflægge udåndingsprøver og urinprøver.

Stk. 4. Hvis den dømte ikke medvirker til den i stk. 3 nævnte undersøgelse, kan tilladelse til strafudståelse på bopælen ikke meddeles.

Vilkår

§ 78 c. Tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol meddeles på vilkår af, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden

- 1) ikke begår strafbart forhold,
- 2) kun forlader sin bopæl inden for de af tilsynsmyndigheden fastsatte tidsrum,
- 3) kun forlader sin bopæl for at deltage i aktiviteter, som tilsynsmyndigheden har godkendt,
- 4) ikke indtager alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning,
- 5) ikke helt eller delvis udebliver fra sit arbejde, uddannelse eller lignende,
- 6) deltager i et program efter tilsynsmyndighedens nærmere bestemmelse, der har til formål at forbedre den dømtes muligheder for fremover at leve en kriminalitetsfri tilværelse,
- 7) undergiver sig kriminalforsorgens tilsyn og kontrol, herunder elektronisk kontrol m.v., og overholder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelsen af tilsynet, samt
- 8) holder tilsynsmyndigheden underrettet om forhold af betydning for straffuldbyrdelsen på bopælen samt møder op hos tilsynsmyndigheden efter dennes nærmere bestemmelse.

Stk. 2. Der kan endvidere fastsættes andre vilkår, der findes hensigtsmæssige, herunder vilkår om, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden underkaster sig en struktureret, kontrolleret alkoholbehandling.

Gennemførelse af tilsyn, kontrol m.v.

§ 78 d. Under fuldbyrdelsen fører kriminalforsorgen tilsyn med den dømte, herunder med overholdelsen af de i § 78 c nævnte vilkår for tilladelsen. Inden fuldbyrdelsen iværksættes skal tilsynsmyndigheden vejlede den dømte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og de for fuldbyrdelsen fastsatte vilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelser.

Stk. 2. Overtræder den dømte de vilkår, der gælder for straffuldbyrdelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, opfylder den dømte ikke længere betingelserne herfor, eller kan kriminalforsorgens tilsyn og kontrol med den dømte ikke gennemføres på grund af dennes adfærd, afgiver tilsynsmyndigheden indberetning herom til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om tilsynets gennemførelse, herunder om tilsynets iværksættelse, kontakthyppighed, elektronisk overvågning, kontrolbesøg, foretagelse af udåndingsprøver og urinprøver m.v.

Tilbagekaldelse af tilladelse

§ 78 e. Tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol kan tilbagekaldes af justitsministeren eller den, der befyndes dertil, hvis

- 1) den dømte anmoder derom,
- 2) den dømte inden fuldbyrdelsens iværksættelse har begået strafbart forhold,
- 3) den dømte på tidspunktet for fuldbyrdelsens iværksættelse eller under denne frihedsberøves af anden grund end til fuldbyrdelse af den fængselsstraf, tilladelsen vedrører, eller
- 4) den dømte på tidspunktet for fuldbyrdelsens iværksættelse eller under denne ikke længere opfylder de i § 78 b, stk. 1, nr. 1, 2 og 4, nævnte betingelser.

Stk. 2. En tilladelse kan endvidere tilbagekaldes, hvis den dømte under fuldbyrdelsen overtræder et eller flere af de i § 78 c, stk. 1, nr. 1-8, nævnte vilkår. Det samme gælder, hvis den dømte overtræder et vilkår fastsat i medfør af § 78 c, stk. 2, eller hvis kriminalforsorgens tilsyn og kontrol med den dømte ikke kan gennemføres på grund af dennes adfærd.

Stk. 3. Den dømte underrettes snarest muligt om tilbagekaldelsen af tilladelsen.

§ 78 f. Tilbagekaldes en tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter fuldbyrdelsens iværksættelse, skal den dømte overføres til fængsel eller arresthus til afsoning af reststraffen.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden kan bestemme, at den dømte midlertidigt skal overføres til fængsel eller arresthus, mens spørgsmålet om tilbagekaldelse behandles.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om midlertidig overførsel af dømte til fængsel eller arresthus.«

9. I § 106 indsættes som stk. 2:

»*Stk. 2.* En dømt, der har udstået straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, hvis den dømte uforskyldt har udstået straf i for lang tid.«

§ 2

Stk. 1. Lovens § 1, nr. 1-3 og 7-9, træder i kraft den 1. juli 2005 og finder anvendelse på personer, der idømmes fængselsstraf efter 1. maj 2005.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 4-6, træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 3

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Loven kan ved kongelig anordning sættes i kraft helt eller delvis for Færøerne med de ændringer, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	4257
2.	Fuldbyrdelse af fængselsstraf	4257
2.1.	Gældende ret.....	4257
2.2.	Den svenske ordning for fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol.....	4260
2.2.1.	Baggrund.....	4260
2.2.2.	Betingelser.....	4260
2.2.3.	Vilkår.....	4261
2.2.4.	Overvågning og kontrol.....	4262
2.2.5.	Vilkårsovertrædelse.....	4262
2.2.6.	De svenske erfaringer.....	4263
2.3.	Justitsministeriets overvejelser.....	4265
2.3.1.	Indledning.....	4265
2.3.2.	Ordningens anvendelsesområde.....	4265
2.3.3.	Betingelser for meddelelse af tilladelse til strafudståelse på bopælen.....	4266
2.3.4.	Egnethedsundersøgelse af den dømte.....	4268
2.3.5.	Vilkår for straffuldbyrdelse på bopælen.....	4268
2.3.6.	Iværksættelsen af straffuldbyrdelse på bopælen.....	4271
2.3.7.	Kriminalforsorgens pligt til at føre tilsyn og kontrol med straffuldbyrdelsen på bopælen....	4271
2.3.8.	Tilbagekaldelse af tilladelse til strafudståelse på bopælen.....	4272
2.3.9.	Strafabrydelse.....	4273
2.3.10.	Prøveløsladelse.....	4274
2.3.11.	Undvigelse.....	4274
2.3.12.	Erstatning.....	4274
3.	Begrænset fællesskab for »negativt stærke« indsatte m.v.	4274
3.1.	Gældende ret.....	4274
3.1.1.	Placering af dømte i kriminalforsorgens institutioner.....	4274
3.1.2.	Indsattes rettigheder og pligter under opholdet i afsoningsinstitutionen.....	4275
3.1.3.	Betingelserne for udelukkelse fra fællesskab.....	4277
3.2.	Lovforslagets udformning.....	4278
3.2.1.	Behovet for skærpede regler.....	4278
3.2.2.	Cellefællesskab i særlige fængselsafdelinger og arresthuse.....	4279
3.2.3.	Midlertidig begrænsning eller ophævelse af fællesskabet.....	4280
3.3.	Forholdet til internationale konventioner.....	4281
3.3.1.	Indledning.....	4281
3.3.2.	Cellefællesskab i særlige fængselsafdelinger og arresthuse.....	4281
3.3.3.	Midlertidig begrænsning eller ophør af fællesskabet.....	4282
4.	Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser	4282
5.	Hørte myndigheder m.v.	4283

F. t. l. vedr. fuldbyrdelse af straf m.v.

1. Indledning

1.1. Formålet med lovforslaget er at indføre en ny afsoningsform, hvorefter personer, der er idømt ubetinget fængselsstraf i indtil 3 måneder for overtrædelse af færdselsloven, og som opfylder en række yderligere betingelser, kan udstå den idømte fængselsstraf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol frem for i fængsel eller arresthus. Under fuldbyrdelsen skal den dømte bære en sender om anklen (en såkaldt elektronisk fodlænke). I Sverige har man haft gode erfaringer med en lignende ordning, der bl.a. er karakteriseret ved, at der blandt de omfattede personer, som er dømt for færdselslovetrædelser, er en lavere tilbagefaldsprocent til ny kriminalitet. De svenske erfaringer viser endvidere, at der bl.a. er samfundsøkonomiske fordele ved, at de dømte får mulighed for at fortsætte med at arbejde og derved kan beholde deres job.

Formålet med lovforslaget er endvidere at skabe en hjemmel til generelt at begrænse de indsatte fællesskab til cellefællesskab (fællesskab mellem to indsatte på eget opholdsrum), når afsoningen af fængselsstraf sker i særligt udvalgte fængselsafdelinger og arresthuse. Efter forslaget vil justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) kunne bestemme, at fællesskabet mellem de indsatte alene skal bestå i cellefællesskab, uanset om der bygningsmæssigt er mulighed for fællesskab i fællesskabsrum m.v. Dette tiltag skal forbedre kriminalforsorgens muligheder for at imødegå en særlig sikkerhedsmæssig risiko for medindsatte, personale eller andre i afsoningsinstitutionerne.

Formålet med forslaget er endvidere at skabe udtrykkelig lovhjemmel til midlertidigt at begrænse eller ophæve fællesskabet i alle kriminalforsorgens fængsler, fængselsafdelinger og arresthuse, når helt ekstraordinære ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet.

1.2. Det foreslås, at personer, der er idømt ubetinget fængselsstraf i indtil 3 måneder for overtrædelse af færdselsloven, kan ansøge Direktoratet for Kriminalforsorgen om tilladelse til at udstå den idømte fængselsstraf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol. Der er således tale om en frivillig ordning. Dømte, der ikke ønsker at udstå straf på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. (eller ikke opfylder betingelserne herfor, jf. nedenfor), vil skulle afsones straf på normal vis, dvs. i fængsel eller arresthus.

Tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol kan efter forslaget meddeles, hvis den dømte opfylder en række betingelser og samtidig indvilger i at overholde nogle nærmere an-

givne vilkår og undergive sig en nærmere fastlagt intensiv overvågning og kontrol.

Efter forslaget skal kriminalforsorgen (Kriminalforsorgen i Frihed) føre tilsyn med den dømte under straffuldbyrdelsen på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. Kontrollen med, at den dømte overholder vilkårene for strafudståelsen, vil dels foregå elektronisk, dels ved kontrolbesøg, opkald pr. telefon m.v.

Overtræder den dømte ét eller flere af de fastsatte vilkår for straffuldbyrdelsen på bopælen, vil tilladelsen hertil som altovervejende hovedregel straks blive tilbagekaldt, og den dømte vil blive overført til fortsat afsoning i fængsel eller arresthus m.v. Det samme gælder, hvis den dømte ikke længere opfylder betingelserne for at kunne udstå fængselsstraf på bopælen, eller hvis tilsynet og kontrollen med den dømte ikke kan gennemføres på grund af den dømtes adfærd.

Endvidere foreslås det, at der indsættes en hjemmel i straffuldbyrdelseslovens § 33 (lovforslagets § 1, nr. 4) til at gennemføre fællesskab alene som cellefællesskab mellem to indsatte i fængselsafdelinger og arresthuse, der er særligt udpeget til at huse »negativt stærke« indsatte, dvs. indsatte, der ikke kan rummes i institutioner/afdelinger med en højere grad af fællesskab.

Endelig foreslås det, at der som en ny bestemmelse i straffuldbyrdelseslovens § 33 a (lovforslagets § 1, nr. 6) indsættes en udtrykkelig lovhjemmel til, at der i alle afsoningsinstitutioner bliver mulighed for midlertidigt at ophæve eller begrænse fællesskabet, når helt ekstraordinære ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet.

*2. Fuldbyrdelse af fængselsstraf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol**2.1. Gældende ret*

2.1.1. Reglerne om fuldbyrdelse af fængselsstraf, bødestraffe, betingede domme, samfundstjeneste og forvaring findes i straffuldbyrdelsesloven, jf. lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf m.v. med senere ændringer. Lovens afsnit II indeholder bestemmelser, der særligt tager sigte på fuldbyrdelsen af fængselsstraf.

Efter lovens § 8, stk. 1, skal fuldbyrdelsen af fængselsstraf iværksættes snarest muligt. For dømte, der er på fri fod efter dommen, iværksættes fuldbyrdelsen ved den dømtes modtagelse i en institution under kriminalforsorgen, mens fuldbyrdelsen for dømte, der er varetægtsfængslet efter dommen eller allerede udstår fængselsstraf, iværksættes ved kriminalforsorgens

meddelelse herom til den dømte, jf. straffuldbyrdeslovens § 8, stk. 2 og 3.

Efter straffuldbyrdeslovens § 20, stk. 1, fuldbyrdes fængselsstraf som altovervejende hovedregel i fængsel eller arresthus. Fængselsstraf kan dog i særlige tilfælde fuldbyrdes i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for kriminalforsorgen, f.eks. hvis den dømte er under 18 år, eller den dømte har behov for særlig behandling eller pleje m.v., jf. lovens § 78.

Afgørelse om afsoningsinstitution træffes som hovedregel af Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. bekendtgørelse nr. 385 af 19. maj 2004 om iværksættelse af fængselsstraf, forvaring, og forvandlingsstraf for bøde i fængsel eller arresthus (iværksættelsesbekendtgørelsen).

Efter iværksættelsesbekendtgørelsen indkaldes den dømte med et varsel på normalt 1 måned til at møde i en bestemt afsoningsinstitution. Den dømte skal i indkaldelsen bl.a. vejledes om muligheden for at ansøge om udsættelse af fuldbyrdelsen eller benådning, herunder om reglerne om opsættende virkning af en sådan ansøgning.

Efter straffuldbyrdeslovens § 10, stk. 1, kan justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, bestemme, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf eller en del af denne skal udsættes, når hensynet til den dømte, herunder dennes arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold taler herfor, og hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udsættelse af straffuldbyrdelsen. Straffuldbyrdeslovens regler om udsættelse gælder fra det tidspunkt, hvor der er givet fuldbyrdesordre, og indtil fuldbyrdelsen er iværksat. Hvis den dømte efter fuldbyrdelsens iværksættelse ønsker at afbryde fuldbyrdelsen, gælder reglerne om strafafbrydelse, jf. nedenfor i pkt. 2.1.3.

I medfør af straffuldbyrdeslovens § 11, hvorefter justitsministeren fastsætter regler om behandlingen af sager om udsættelse og benådning, er der udstedt bekendtgørelse nr. 364 af 17. maj 2001 om udsættelse med fuldbyrdelse af fængselsstraf og den administrative behandling af sager om benådning (udsættelses- og benådningssbekendtgørelsen). Efter § 1 i udsættelses- og benådningssbekendtgørelsen træffer politiet afgørelse om udsættelse af fuldbyrdelsen. Udsættelse kan herudover i særlige tilfælde meddeles af justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) med henblik på eventuel efterfølgende benådning, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1, eller hvis den dømte er ramt af en alvorlig lidelse, jf. § 4, stk. 1.

En tilladelse til udsættelse betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. I tilladelsen kan endvide-

re fastsættes yderligere vilkår, herunder f.eks. vilkår om tilsyn, jf. straffuldbyrdeslovens § 13. Den meddelte udsættelse skal som udgangspunkt begrænses til et bestemt tidsrum, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Efter udsættelses- og benådningssbekendtgørelsens § 5 skal en ansøgning om udsættelse tillægges opsættende virkning, hvis ansøgningen er indgivet rettidigt, dvs. er modtaget af politiet eller Direktoratet for Kriminalforsorgen senest 20 dage før datoen for fremmøde til udståelse af fængselsstraf. Ansøgningen har opsættende virkning, indtil afgørelse er truffet.

2.1.2. I straffuldbyrdeslovens kapitel 14 er spørgsmålet om løsladelse reguleret. Løsladelse sker efter lovens § 79, stk. 1, efter endt strafudståelse eller i forbindelse med prøveløsladelse, strafafbrydelse eller benådning.

Efter straffelovens § 38, stk. 1, afgør justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, om den dømte skal løslades på prøve, når to tredjedele af straffetiden, dog mindst 2 måneder, er udstået. Efter straffelovens § 38, stk. 2, kan løsladelse på prøve ske tidligere end nævnt i § 38, stk. 1, når særlige omstændigheder taler derfor, og den dømte har udstået halvdelen af straffetiden, dog mindst 2 måneder. Når halvdelen af straffetiden, dog mindst 4 måneder, er udstået, kan justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, efter straffelovens § 40 a endvidere beslutte, at den dømte skal løslades på prøve, hvis hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod det, og den dømte har ydet en særlig indsats for ikke at begå ny kriminalitet, herunder ved at deltage i behandlings- eller uddannelsesforløb, eller den dømtes forhold taler derfor.

Efter straffelovens § 38, stk. 5, forudsætter løsladelse på prøve, at den dømtes forhold ikke gør løsladelsen utilrådelig, at der er sikret den pågældende passende ophold og arbejde eller andet underhold, samt at den pågældende erklærer at ville overholde de vilkår for løsladelsen, som fastsættes efter straffelovens § 39, stk. 2, herunder f.eks. vilkår om tilsyn.

Prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, sker som et regelmæssigt led i fuldbyrdelsen af fængselsstraffe på 3 måneder og derover. Vurderes risikoen for recidiv (tilbagefald til kriminalitet) som væsentlig, vil prøveløsladelse dog være udelukket.

2.1.3. Kriminalforsorgen fastlægger ved en beregning af straffetiden tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen samt tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af to tredjedele af en tidsbestemt straf, jf. straffuldbyrdeslovens § 14, stk. 1, nr. 1 og 2. I strafberegningssbekendtgørelsen, jf. bekendtgørelse nr. 383 af 19. maj 2004 om beregning

af straffetiden m.v., er der fastsat regler for denne strafberegning.

Fuldbyrdelse af fængselsstraf anses for påbegyndt, når den dømte modtages eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse, jf. lovens § 14, stk. 3. Efter lovens § 15 skal den dømte snarest muligt efter, at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen er iværksat, gøres bekendt med straffetidsberegningen.

Fuldbyrdelse af fængselsstraf afbrydes, hvis den indsatte udebliver, undviger eller i øvrigt selvfor- skyldt unddrager sig straffuldbyrdelsen eller anholdes eller varetægtsfængsles i mindst 24 timer, jf. straffuldbyrdelseslovens § 75, stk. 1, nr. 1 og 2. Straffuldbyrdelse kan endvidere afbrydes midlertidigt efter tilladelse fra justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, jf. straffuldbyrdelseslovens § 76, stk. 1. En sådan tilladelse kan meddeles, hvis ganske særlige om- stændigheder af f.eks. arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssig karakter taler imod en umiddel- bar fortsættelse af straffuldbyrdelsen, fare for misbrug ikke antages at foreligge, og hensynet til retshåndhæ- velsen ikke taler imod strafafbrydelse.

Strafafbrydelse indebærer, at den periode, hvor straffuldbyrdelsen er afbrudt, ikke medregnes i straf- fetiden. Ved straffuldbyrdelsens genoptagelse, jf. straffuldbyrdelseslovens § 77, skal der derfor foreta- ges en ny straffetidsberegning.

2.1.4. Efter straffelovens § 124, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, der som anholdt el- ler fængslet flygter. Bestemmelsen omfatter indsatte i arresthuse og fængsler, herunder indsatte i såvel åbne som lukkede fængsler. Desuden omfatter bestemmel- sen personer, der i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 78 udstår fængselsstraf på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution (alternative afsoningsfor- mer) og personer, der i medfør af udgangsbekendtgø- relsens § 50 udstår fængselsstraf under udstationering fra fængsel eller arresthus.

Herudover omfatter bestemmelsen personer, der i medfør af straffelovens § 74 a, stk. 1, efter rettens be- stemmelse skal undergive sig en struktureret, kontrol- leret socialpædagogisk behandling (ungdomssankti- on), ligesom bestemmelsen omfatter varetægtsarres- tanter, der i medfør af retsplejelovens § 765, stk. 2, nr. 3, efter rettens bestemmelse har ophold i egnet hjem eller institution (surrogatanbragt), eller som i medfør af retsplejelovens § 777 er anbragt i anstalt for personer, der udstår fængselsstraf eller forvaring, eller i hospital m.v. (overført til fuldbyrdelsesanstalt m.v.).

Bestemmelsen omfatter kun tilfælde, hvor den anholdte eller fængslede »flygter«. Heri ligger, at den anholdte eller den fængslede aktivt unddrager sig den

frihedsberøvelse, som den pågældende i anledning af en mistanke om et strafbart forhold eller fuldbyrdel- sen af en fængsels- eller forvandlingsstraf for bøde m.v. er underlagt.

En varetægtsfængslet, der er surrogatanbragt, eller en indsat, der er anbragt i et åbent fængsel eller under alternative afsoningsformer, f.eks. i sikrede institutio- ner for børn og unge eller i kriminalforsorgens pensi- oner, anses for flygtet, hvis den pågældende forlader anbringelsesstedet uden tilladelse. Det samme gælder, hvis en indsat i forbindelse med transport eller under ledsaget udgang undviger fra transporten eller den ledsagende fængselsfunktionær. Derimod er det ikke strafbart, hvis en indsat udebliver fra fængslet efter uledsaget udgang.

2.1.5. Efter straffuldbyrdelseslovens § 106 har en indsat, der uforskyldt har udstået fængselsstraf i for lang tid, uforskyldt har været anbragt i forhørselle el- ler sikringscelle, eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab, ret til erstatning efter reglerne i retsple- jelovens § 1018 a. Der er tale om en obligatorisk er- statning på objektivt grundlag.

Efter straffuldbyrdelseslovens § 107 er der mulig- hed for at tillægge erstatning på objektivt grundlag i anledning af andre uforskyldte indgreb under fuldbyrd- elsen af straf m.v. end de i § 106 nævnte. De indgreb, der omfattes af § 107, er indgreb, som kriminalforsor- gen eller andre myndigheder kan foretage over for den dømte m.fl. i medfør af bestemmelserne i straffuldbyrdelsesloven eller bestemmelser fastsat i medfør af denne lov. Med bestemmelsen sigtes til foranstaltning- er af en vis konkret, indgribende karakter. Som ek- sempel kan nævnes uberettiget overførsel fra åben til lukket institution og uberettiget tilbagekaldelse af en tilladelse til udgang.

Hvis dømte m.fl. udsættes for foranstaltninger, der ikke omfattes af straffuldbyrdelseslovens § 106 eller § 107 om erstatning på objektivt grundlag, må et eventuel erstatningskrav i givet fald rejses på normal måde på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler.

2.1.6. Klage over afgørelser truffet af de lokale krimi- nalforsorgsmyndigheder (afdelinger, pensioner, ar- resthuse og fængsler) eller politiet i henhold til straf- fuldbyrdelsesloven kan påklages til justitsministeren (dvs. Direktoratet for Kriminalforsorgen), jf. straf- fuldbyrdelseslovens § 111, stk. 1. Klage til Direkto- ratet for Kriminalforsorgen skal efter bestemmelsens stk. 2 iværksættes inden to måneder efter, at afgørel- sen er meddelt den dømte. En klage har som hovedre- gel ikke opsættende virkning, jf. § 111, stk. 3, men så- vel den lokale kriminalforsorgsmyndighed som politi-

et og Direktoratet for Kriminalforsorgen kan bestemme, at klagen skal have opsættende virkning.

Når der er tale om visse af kriminalforsorgens særligt indgribende afgørelser i henhold til straffuldbyrdelsesloven, kan den dømte efter straffuldbyrdelseslovens § 112 kræve, at den trufne afgørelse indbringes for retten. Fristen for at fremsætte anmodning om domstolsprøvelse er 4 uger efter, at den dømte har fået meddelelse om den endelige administrative afgørelse.

Opregningen af de afgørelser, der kan indbringes for retten efter bestemmelsen i § 112, er udtømmende. Bl.a. kan følgende afgørelser begæres indbragt for retten efter lovens § 112: Strafberegning, disciplinærstraf i form af straffcelle i mere end 7 dage, konfiskation, nægtelse af prøveløsladelse efter 2/3 af en tidsbestemt straf, nægtelse af erstatning i anledning af uforskyldt udståelse af straf i for lang tid m.v.

2.2. Den svenske ordning vedrørende fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol

2.2.1. Baggrund

I modsætning til i Danmark, hvor fængselsstraf alene kan fuldbyrdes i kriminalforsorgens institutioner eller institutioner uden for kriminalforsorgen, jf. ovenfor under pkt. 2.1.1., har man i Sverige i flere år haft en ordning, hvorefter dømte kan udstå kortere, ubetingede fængselsstraffe på bopælen under intensiv overvågning med elektronisk kontrol. I Sverige er ordningen benævnt IÖV (en forkortelse af ordet »intensivövervakning«).

IÖV-ordningen blev indført i Sverige den 1. august 1994 som en 2-årig forsøgsordning geografisk afgrænset til seks lokalområder, jf. lov (1994:451) om forsøgsvirksomhed med intensivovervågning med elektronisk kontrol (herefter benævnt IÖV-loven). I forsøgsperioden fik personer, der boede i et af de seks lokalområder omfattet af forsøgsordningen, og som var idømt en ubetinget fængselsstraf på op til 2 måneder, mulighed for at ansøge kriminalforsorgen om at udstå den idømte straf på bopælen under intensiv overvågning med elektronisk kontrol.

Ved lov (1996:784) om ændring af IÖV-loven blev forsøgsordningen forlænget i to år. Ved samme lov blev ordningens geografiske anvendelsesområde udvidet til at gælde hele Sverige, ligesom ordningen blev udvidet til at omfatte ubetinget fængselsstraf i indtil 3 måneder. I 1999 blev ordningen gjort permanent, jf. lov (1998:618) om ændring af IÖV-loven.

Ved proposition af 21. oktober 2004 (Regeringens proposition 2004/05:34 Ökad användning av inten-

sivövervakning med elektronisk kontroll) har den svenske regering fremsat forslag om, at ordningen udvides til at omfatte personer, der idømmes ubetinget fængselsstraf i indtil 6 måneder.

Siden 1. oktober 2001 har – som en 3-årig forsøgsordning – også personer idømt længerevarende fængselsstraffe (fængsel i mindst 2 år) som et led i udslutningen fra fængslet kunnet udstå de sidste 4 måneder af straffen på bopælen under intensiv overvågning med elektronisk kontrol. I Sverige benævnes denne supplerende ordning IÖV-utsluss.

Ved den ovenfor omtalte regeringsproposition af 21. oktober 2004 (2004/05:34) har den svenske regering fremsat forslag om, at ordningen med IÖV-utsluss gøres permanent og udvides, således at personer idømt fængselsstraf på mindst 1 år og 6 måneder skal kunne udstå op til de sidste 4 måneder på bopælen under intensivovervågning med elektronisk kontrol, mens personer idømt fængselsstraf i mindst 2 års fængsel skal kunne udstå op til de sidste 6 måneder af straffen på bopælen under intensivovervågning med elektronisk kontrol.

De følgende afsnit vedrører alene IÖV-ordningen.

2.2.2. Betingelser

Efter IÖV-lovens § 2, stk. 1, skal en ansøgning om udståelse på bopælen af ubetinget fængselsstraf på op til 3 måneder imødekommes af kriminalforsorgen, medmindre den dømte er frihedsberøvet af andre grunde end til udståelse af den straf, som ansøgningen vedrører, eller andre særlige grunde taler imod fuldbyrdelse af den idømte fængselsstraf uden for kriminalforsorgens institutioner.

Loven finder udelukkende anvendelse på personer, der er idømt ubetinget fængselsstraf i indtil 3 måneder. En person, der ved f.eks. to domme er idømt ubetingede fængselsstraffe på op til tre måneder samlet, kan udstå fængselsstraffen på bopælen under intensiv overvågning med elektronisk kontrol. Derimod kan en person, der er idømt en delvist betinget dom – en såkaldt kombinationsdom – ikke meddeles tilladelse til at udstå den ubetingede del af straffen på bopælen, ligesom forvandlingsstraf for bøder heller ikke kan fuldbyrdes på denne måde.

Som anført må den dømte ikke være frihedsberøvet af andre grunde end til udståelse af den straf, som ansøgningen vedrører. Udstår den dømte således på tidspunktet for ansøgningens indgivelse ubetinget fængselsstraf i henhold til en tidligere dom, eller er den pågældende varetægtsfængslet vedrørende andet strafbart forhold, er strafudståelse på bopælen ikke muligt.

Tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning med elektronisk kontrol kan endvidere ikke meddeles, hvis der foreligger andre særlige grunde. I forarbejderne er der nærmere redegjort for, hvilke særlige grunde der kan begrunde meddelelse af afslag på en ansøgning om udståelse af fængselsstraf på bopælen, jf. proposition 1993/94:184, side 33-35:

For det første stilles der krav om, at den dømte har egnede boligforhold. Det er ikke et krav, at den dømte har egen bolig, men boligen skal være af permanent beskaffenhed. Den dømte skal endvidere have adgang til telefon med tilhørende abonnement i boligen, idet den elektroniske overvågning og kontrol er indrettet således, at den fungerer over telenettet, ligesom der i fuldbyrdesperioden bl.a. foretages telefoniske kontrolopkald. Der skal desuden være indlagt elektricitet i boligen.

En eventuel ægtefælle eller samlever samt hjemmeboende børn over 18 år skal desuden meddele samtykke til, at den dømte kan fuldbyrde den idømte fængselsstraf på den fælles bopæl. Herudover må den dom af fængsel, som den pågældende ansøger om at udstå på bopælen, ikke være idømt for strafbar forhold begået mod en eller flere personer i husstanden.

Det er endvidere et krav, at den dømte har ordnede beskæftigelsesforhold, f.eks. som lønmodtager, selvstændig erhvervsdrivende, uddannelsessøgende eller lignende. Er den dømte uden egnet beskæftigelse, vil den pågældende blive meddelt afslag på sin ansøgning om strafudståelse på bopælen. Kriminalforsorgen skal dog i sådanne tilfælde være den dømte behjælpelig med at finde egnet beskæftigelse. Den dømte kan, hvis den pågældende findes egnet dertil, efter omstændighederne tilbydes ulønnet beskæftigelse på et samfundstjenestested.

Efter IÖV-lovens § 2, stk. 2, er det for dømte, der tidligere har udstået en ubetinget fængselsstraf på bopælen under intensivovervågning med elektronisk kontrol, desuden en betingelse, at den dømte ikke i et tidsrum af 3 år forud for ansøgningens indgivelse har begået en strafbar handling, for hvilken den pågældende er idømt strengere straf end bøde.

Ud over at undersøge, om den dømte opfylder ovennævnte betingelser, foretager kriminalforsorgen en mere overordnet vurdering af, om den dømte er egnet til at udstå straf på bopælen, herunder om den pågældende må antages at ville overholde de vilkår, som fuldbyrdelse på bopælen under intensiv overvågning med elektronisk kontrol er betinget af, jf. nedenfor under pkt. 2.2.3. Det er i lovbemærkningerne, jf. proposition 1993/94:184, i den forbindelse angivet, at adgangen til at udelukke personer fra udståelse af fæng-

selsstraf på bopælen bør have undtagelsens karakter. Har ansøger dog f.eks. et aktivt misbrug af narkotiske stoffer, vil den pågældende blive meddelt afslag på ansøgningen om strafudståelse på bopælen under intensiv elektronisk overvågning. Det samme er tilfældet, hvis den dømte adskillige gange tidligere har udstået straf på bopælen.

I praksis foretages egnethedsundersøgelsen af den dømte på dennes bopæl. Som altovervejende hovedregel aflægges kriminalforsorgen endvidere sammen med den dømte et besøg på den dømtes arbejdsplads. Hvis den dømte ikke ønsker at deltage i nævnte egnethedsundersøgelse, vil den pågældende blive meddelt afslag på sin ansøgning om strafudståelse på bopælen under intensiv elektronisk overvågning.

2.2.3. *Vilkår*

Et vilkår for udståelse af straf på bopælen under intensiv overvågning med elektronisk kontrol er, at den dømte ikke forlader sin bolig uden for de af kriminalforsorgen fastsatte tidsrum og med andet formål end deltagelse i aktiviteter godkendt af kriminalforsorgen (f.eks. arbejde, studier, behandling, nødvendige indkøb m.v.), jf. IÖV-lovens § 3 og § 8, stk. 1, nr. 3. Om kriminalforsorgens kontrol med overholdelsen af dette vilkår, henvises til pkt. 2.2.4. nedenfor.

Det er endvidere et vilkår, at den dømte i fuldbyrdesperioden afholder sig fra indtagelse af alkohol og brug af andre rusmidler, herunder narkotiske stoffer og dopingmidler, jf. IÖV-lovens § 4. Om kriminalforsorgens kontrol med overholdelsen af dette vilkår, henvises til pkt. 2.2.4. nedenfor.

Efter lovens § 6, stk. 1, 2. pkt., skal kriminalforsorgen under fuldbyrdelsen bistå den dømte med støtte og hjælp med henblik på, at den dømte ikke bagefter begår ny kriminalitet. Det er bl.a. derfor et vilkår, at den dømte under fuldbyrdelsen deltager i enten et alkoholprogram (foredragsrække vedrørende misbrug af alkohol) eller et såkaldt »påvirkningsprogram«, der har til formål at forbedre den dømtes muligheder for efterfølgende at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

Efter IÖV-lovens § 5, stk. 1, og § 8, stk. 1, nr. 5, skal den dømte endvidere betale et gebyr, hvis den pågældendes beskæftigelses- og indtægtsforhold i fuldbyrdesperioden muliggør dette. Gebyret udgør op til 50 kr. pr. døgn, dog maksimalt 3.000,00 kr. Gebyret, der skal betales forud, tilfalder en særlig erstatningsfond for ofre for forbrydelser.

Det er desuden et vilkår, at den dømte under fuldbyrdelsen holder kriminalforsorgen underrettet om forhold, der kan have betydning for den pågældendes udståelse af den idømte fængselsstraf på bopælen, li-

gesom den dømte har pligt til at indfinde sig hos kriminalforsorgen, når den pågældende anmodes derom, jf. lovens § 7.

2.2.4. Overvågning og kontrol

Den overvågning og kontrol, der finder sted med henblik på at sikre, at den dømte ikke forlader bopælen uden for de af kriminalforsorgen fastsatte tidsrum, består i elektronisk overvågning, uanmeldte hjemmebesøg, kontrolopkald pr. telefon m.v.

Det elektroniske overvågnings- og kontrolsystem består af tre enheder: En sender, som den dømte skal bære under hele fuldbyrdelsesforløbet, en modtager, som placeres i den dømtes hjem, hvor den tilsluttes telenettet og elforsyningen, samt en centralcomputer placeret hos kriminalforsorgen. Senderen, der fastgøres til den dømtes ankel, afgiver kontinuerligt kodede radiosignaler. Bliver senderen fjernet eller manipuleret med, alarmeres centralcomputeren. Centralcomputeren alarmeres endvidere, hvis den dømte – uden for de af kriminalforsorgen fastsatte tidsrum – bevæger sig uden for modtagerens rækkevidde.

I centralcomputeren lagres de oplysninger, som computeren modtager. Samtidig sammenholdes i hele fuldbyrdelsesperioden de modtagne oplysninger med det aktivitetsskema, der er indkodet i modtageren og centralcomputeren for den dømte.

I fuldbyrdelsesperioden kontrolleres det endvidere, at den dømte overholder sin beskæftigelsesforpligtelse. Den dømte har som udgangspunkt pligt til at være beskæftiget i mindst 20 timer og maksimalt 40 timer ugentlig. Inden fuldbyrdelsens iværksættelse underrettes den dømtes arbejdsgiver eller uddannelsesinstitution om den dømtes forpligtelse til at være beskæftiget i fuldbyrdelsesperioden, ligesom der udpeges en kontaktperson, der forpligter sig til at underrette kriminalforsorgen i tilfælde af den dømtes udeblivelse fra arbejdspladsen eller uddannelsesinstitutionen. Der foretages endvidere lejlighedsvis kontrolbesøg og kontrolopkald pr. telefon på arbejdspladsen eller uddannelsesinstitutionen.

Til kontrol af, at den dømte afholder sig fra brug af alkohol og andre rusmidler, herunder afholder sig fra brug af narkotiske stoffer, dopingmidler m.v., foretages der i fuldbyrdelsesperioden bl.a. udåndings- og urinprøver på den dømte. Den dømte har pligt til at deltage i disse kontrolforanstaltninger, jf. IÖV-lovens § 4, stk. 2.

Antallet af uanmeldte hjemmebesøg og andre kontroller, herunder foretagelse af urin- og udåndingsprøver, afpasses i hvert enkelt tilfælde efter en konkret vurdering. Endvidere afgøres det konkret i hvert en-

kelt tilfælde, hvilken programvirksomhed det findes mest hensigtsmæssigt at iværksætte for den dømte.

Den dømte meddeles 2-4 timers ophold uden for bopælen ugentlig til personlige indkøb, tøjvask m.v. På dage, hvor den dømte ikke har aktiviteter uden for boligen (f.eks. i weekender og på helligdage), fastsættes i aktivitetsskemaet 1 times dagligt ophold uden for boligen. I gennemsnit tilbringer de dømte ugentlig i alt ca. 45 timer uden for boligen.

2.2.5. Vilkårsovertrædelse

Efter IÖV-lovens § 14, stk. 1, 1. pkt., skal en tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning med elektronisk kontrol tilbagekaldes, hvis det ikke længere er muligt at opretholde den elektroniske overvågning. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis den dømte ikke længere har noget sted at bo, elforsyningen ophører m.v. Indlægges den dømte på hospital eller lignende, vil fuldbyrdelsen dog kunne fortsætte, uanset at det ikke under hospitalsindlæggelsen er muligt at overvåge den dømte elektronisk, jf. lovens § 14, stk. 1, 2. pkt.

En tilladelse til strafudståelse på bopælen skal efter lovens § 14, stk. 2, nr. 1, endvidere tilbagekaldes, hvis den dømte overtræder de vilkår, som kriminalforsorgen har fastsat i medfør af loven. Dette gælder dog ikke, hvis den skete overtrædelse er af »mindre betydning«.

I forarbejderne til IÖV-loven, jf. proposition 1993/94:184, side 44-45, er det anført, at tolerancen over for vilkårsovertrædelser forudsættes at være lav. Indtager den dømte således f.eks. alkohol eller andre rusmidler, skal tilladelsen til strafudståelse på bopælen som altoverrvejende hovedregel tilbagekaldes. Det samme er tilfældet, hvis den dømte – enten gentagne gange eller i et enkeltstående tilfælde, hvis den skete overskridelse er væsentlig – kommer senere hjem end forudsat, og dette kan lægges den dømte til last. Nægter den dømte kriminalforsorgen adgang til boligen i forbindelse med kontrolbesøg eller nægter den dømte i øvrigt at medvirke til kontroller, bør dette ligeledes medføre, at tilladelsen tilbagekaldes.

En tilladelse til strafudståelse på bopælen skal endvidere tilbagekaldes, hvis den dømte anmoder om det. Det samme er tilfældet, hvis den dømte ikke medvirker til fuldbyrdelsens iværksættelse på det af kriminalforsorgen fastsatte tidspunkt, eller den dømte – på tidspunktet for foranstaltningens iværksættelse – er frihedsberøvet af anden grund end til fuldbyrdelse af den fængselsstraf, som tilladelsen vedrører, jf. lovens § 14, stk. 2, nr. 3.

En tilladelse til strafudståelse på bopælen skal desuden tilbagekaldes, hvis den dømte inden fuldbyrdelsens iværksættelse på ny idømmes straf af fængsel, hvorved den samlede straf overstiger fængsel i 3 måneder, eller den dømte overtræder vilkår i henhold til en betinget dom med den konsekvens, at fængselsstraf skal fastsættes, jf. IÖV-lovens § 14, stk. 2, nr. 4.

Kompetencen til at tilbagekalde en tilladelse til strafudståelse på bopælen er tillagt Overvågningsnævnet, jf. lovens § 15. Nævnet træffer afgørelse efter indberetning fra kriminalforsorgen. Ved Overvågningsnævnets tilbagekaldelse af en tilladelse skal den dømte afsone straffen på normal vis, dvs. i et fængsel. Er straffuldbyrdelsen på bopælen allerede iværksat på det tidspunkt, hvor tilladelsen tilbagekaldes, skal den dømte alene udstå reststraffen. Af den grund skal Overvågningsnævnet fastsætte reststraffen ved tilbagekaldelsen af en tilladelse til strafudståelse på bopælen.

Kriminalforsorgen skal ikke nødvendigvis afvente Overvågningsnævnets tilbagekaldelse af en tilladelse, før der kan gribes ind over for vilkårsovertrædelser m.v. Således kan kriminalforsorgen f.eks. i tilfælde af den dømtes undvigelse lade den pågældende eftersøge ved politiets foranstaltning med henblik på overførsel til fængsel eller arresthus af den dømte ved dennes pågribelse. Kriminalforsorgen kan endvidere straks lade den pågældende overføre til fængsel eller arresthus, hvis det f.eks. i forbindelse med et kontrolbesøg på den dømtes bopæl konstateres, at den dømte er påvirket af alkohol.

2.2.6. De svenske erfaringer

Siden forsøgsordningens indførelse i 1994 har Brottsförebyggande rådet (BRÅ) gennemført flere undersøgelser af, hvordan den svenske ordning med straffuldbyrdelse på bopælen under intensiv overvågning med elektronisk kontrol fungerer.

Af Brottsförebyggande rådets rapport 1999:4 fremgår bl.a., at der i Sverige i 1997 blev afsagt i alt ca.

9.000 byretsdomme på maksimalt tre måneders fængsel. Omkring 65 pct. af de 9.000 dømte fik tilbud om at ansøge om at udstå straffen på bopælen, og af disse ansøgte 75 pct. Tilladelse blev meddelt 87 pct. af de personer, der ansøgte. Stort set samtlige 6.243 dømte, der fik tilladelse til strafudståelse på bopælen, påbegyndte ordningen.

6 pct. af de personer, der påbegyndte udståelsen af straf på bopælen, gennemførte ikke strafudståelsen. De hyppigste grunde til, at fuldbyrdelsesforløbet på bopælen blev bragt til ophør, var overtrædelse af alkoholforbuddet (50 pct.), brug af narkotiske stoffer (19 pct.) og undvigelse (13 pct.).

Af rapporten fremgår endvidere, at 85 pct. af de dømte under udståelsen havde erhvervsarbejde, 9 pct. var studerende, mens 4 pct. udførte arbejde i kriminalforsorgens regi.

Generelt er kvotienten for recidiv (tilbagefald til kriminalitet) for personer, der har benyttet muligheden for strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning med elektronisk kontrol, omtrent den samme som for personer, der har udstået straf i fængsel. Imidlertid er der for personer, der er dømt for spirituskørsel, et markant lavere recidiv hos den gruppe, der har udstået fængselsstraf på bopælen frem for i et fængsel.

Ifølge Brottsförebyggande rådets rapport 1999:4 har ordningen med straffuldbyrdelse på bopælen under intensiv elektronisk overvågning endvidere vist sig at være en betydelig billigere afsoningsform end fængsel. Dels er kriminalforsorgens omkostninger lavere (500-850 svenske kroner pr. døgn), dels medfører ordningen samfunds- og privatøkonomiske fordele, idet de dømte ved at opretholde deres arbejde kan undgå indkomstbortfald.

Oplysning om køn, alder, kriminalitetstype, fængselsstraffens længde m.v. for dømte, der i perioden fra januar 1997 til juni 1998 fik tilbud om at ansøge om strafudståelse på bopælen, kan illustreres således, jf. BRÅ-rapport 1999:4, side 51:

	Tilbud om straff fuldbyrdelse på bopælen	Andel af de personer, der efter tilbud om deltagelse ansøgte herom		Andel af de ansøgere, hvis ansøgninger blev bevilget		Andel af de personer, hvis ansøgninger blev bevilget, der påbegyndte ordningen		Andel af de personer, der efter at have påbegyndt ordningen fuldførte denne	
		Ja (pct.)	Nej (pct.)	Ja (pct.)	Nej (pct.)	Ja (pct.)	Nej (pct.)	Ja (pct.)	Nej (pct.)
Køn									
Mand	8.663	74	26	87	13	99	1	94	6
Kvinde	588	75	25	88	12	99	1	95	5
Alder									
17-30 år	3.152	79	21	91	9	100	--	96	4
31-50 år	4.632	71,5	28,5	85	15	98	2	92	7
51-79 år	1.467	71	29	88,5	11,5	99,5	0,5	94	6
Tidligere straffet									
Nej	3.115	84	16	94	6	99	1	97	3
Ja	6.136	68	32	83	17	98	2	93	7
Tidligere fuldbyrdet fængselsstraf									
Nej	4.711	82	18	93	7	99	1	96	4
Ja	4.540	65	35	80	20	98	2	91	9
Aktuel forbrydelse									
Vold	1.715	78	22	88	12	99	1	96	4
Berigelseskrimi- nalitet	878	53	47	70	30	98	2	88	12
Spirituskørsel	4.296	79	21	92	8	100	--	95	5
Narkokriminalitet	367	55	45	74	26	99	1	83	17
Andet	1.959	70	30	83*	13*	99	1	95	5
Aktuel straf									
<30 dage	519	74	26	90	10	100	--	97	3
30 dage	5.751	76	24	90	10	99	1	96	4
45 dage	165	78	22	87	13	100	--	90	10
60 dage	1.774	69	31	81	19	98	2	91	9
3 måneder	1.042	66	34	78	22	98	2	89	11

* Fejlangivelse i opgørelsen (mangler 4 pct.)

** Personer, som var bevilget strafudståelse på bopælen under intensivovervågning med elektronisk kontrol, men som på tidspunktet for dataindsamlingen ikke havde påbegyndt og/eller fuldført udståelsen, indgår ikke i tallene, hvilket kan påvirke resultatet marginalt.

Særligt om gruppen af spritbilister fremgår af tabel-
len bl.a., at denne gruppe udgjorde 46 pct. (4.296 personer) af samtlige de personer, der fik tilbud om at ansøge. Af disse 4.296 spritbilister ansøgte 79 pct. om deltagelse i ordningen. I 92 pct. af tilfældene blev tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning med elektronisk kontrol meddelt, og samtlige de personer, hvis ansøgninger blev imøde-

kommet, påbegyndte udståelse af straf på bopælen. Heraf gennemførte 96 pct. strafudståelsen på bopælen.

De nyeste tal fra den svenske kriminalforsorg viser, at af samtlige de personer, der i 2003 blev meddelt tilladelse til at udstå fængselsstraf på bopælen, var ca. 55 pct. dømt for spirituskørsel, mens ca. 9 pct. var dømt for andre færdselslovovertrædelser.

2.3. Justitsministeriets overvejelser

2.3.1. Indledning

Som anført ovenfor under pkt. 2.2.1. har man i Sverige haft gode erfaringer med en ordning, hvorefter personer, der idømmes kortere, ubetingede fængselsstraffe, har mulighed for at udstå straffen på bopælen under intensiv overvågning og kontrol. Undersøgelser foretaget af det svenske kriminalpræventive råd viser bl.a., at der blandt personer, der idømmes ubetinget fængselsstraf for spirituskørsel, er et markant lavere recidiv (tilbagefald til kriminalitet) hos den gruppe, der udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol frem for i et fængsel.

De svenske erfaringer viser endvidere, at straffuldbyrdelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol er mindre udgiftskrævende end straffuldbyrdelse i fængsel. Hertil kommer de samfundsmæssige og resocialiseringsmæssige fordele ved, at den dømte under udståelsen kan fortsætte i sit job og dermed undgå indkomstbortfald.

Justitsministeriet vil samtidig med dette forslag fremsætte et lovforslag om ændring af færdselsloven og retsplejeloven, som bl.a. vil medføre strengere straffe for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden, ligesom anvendelsen af betingede domme med vilkår om enten samfundstjeneste eller alkoholistbehandling vil blive indskrænket betydeligt. Lovforslaget vil således bl.a. indebære, at der fremover som udgangspunkt kun kan idømmes én betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholistbehandling.

Med en udvidet anvendelse af ubetingede, relativt korte fængselsstraffe på færdselslovsområdet vil der efter Justitsministeriets opfattelse være en relevant og afgrænset målgruppe, som gør det hensigtsmæssigt at påbegynde anvendelsen her i landet af en ordning med fuldbyrdelse af fængselsstraf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol.

På den baggrund foreslås det, at der indføres mulighed for, at personer, der er idømt kortere, ubetinget fængselsstraf for overtrædelse af færdselsloven, skal kunne udstå straffen på bopælen under intensiv overvågning og kontrol i stedet for i fængsel eller arresthus.

Den foreslåede ordning er ikke en ny strafferetlig sanktion, men en alternativ afsoningsform, som bør reguleres på linje med de øvrige afsoningsformer med hensyn til idømte frihedsstraffe i straffuldbyrdelsesloven.

Straffuldbyrdelseslovens gældende bestemmelser om fuldbyrdelse i kriminalforsorgens institutioner, pensioner samt i institutioner m.v. uden for kriminal-

forsorgen overlader det i vidt omfang til justitsministeren at fastsætte nærmere regler om den administrative og praktiske gennemførelse af straffuldbyrdelsen. Justitsministeriet har imidlertid ved udformningen af lovforslaget fundet det rigtig, at anvendelsen af den helt nye afsoningsform på bopælen reguleres forholdsvist detaljeret i loven. Dette indebærer ingen ændringer med hensyn til reguleringen af de øvrige afsoningsformer.

2.3.2. Ordningens anvendelsesområde

2.3.2.1. Efter forslaget vil en tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol kunne meddeles personer, der er idømt ubetinget fængselsstraf i indtil 3 måneder, jf. den foreslåede § 78 a, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 8). Tilladelse vil således ikke kunne meddeles personer, der ved en eller flere andre domme er idømt fængselsstraf i mere end 3 måneder, ligesom tilladelse ikke vil kunne meddeles personer, der skal afsone forvandlingsstraf, jf. straffelovens § 53.

Det bør efter Justitsministeriets opfattelse ikke være et krav, at den fængselsstraf, som den dømtes ansøgning vedrører, er idømt ved samme dom, når blot den samlede fængselsstraf, som den pågældende er blevet idømt for overtrædelse af færdselsloven, ikke overstiger 3 måneder. Således vil som udgangspunkt f.eks. en person, der er idømt ubetinget fængselsstraf i 30 dage for at have ført motordrevet køretøj i spirituspåvirket tilstand, og som senere – men inden tilladelse til strafudståelse på bopælen af de 30 dages fængsel er meddelt – idømmes 40 dages ubetinget fængsel for på ny at have ført motordrevet køretøj i spirituspåvirket tilstand, kunne udstå den samlede straf af fængsel i 70 dage på bopælen med elektronisk fodlænke m.v.

Da ordningen vedrører fuldbyrdelse af fængselsstraf, vil en bødestraf ikke afskære den pågældende fra at kunne meddeles tilladelse til at udstå den idømte fængselsstraf på bopælen med elektronisk fodlænke m.v., uanset om bøden er idømt eller vedtaget før, samtidig med eller efter dommen. Er en person således f.eks. idømt en fængselsstraf på 3 måneder for overtrædelse af færdselsloven og ved samme dom en bøde på 10.000 kr. for en overtrædelse af miljøbeskyttelsesloven, kan den pågældende udstå fængselsstraffen på 3 måneder på bopælen, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt, jf. nedenfor under pkt. 2.3.3.1. og 2.3.3.2.

2.3.2.2. Efter den foreslåede § 78 a, stk. 1, i straffuldbyrdelsesloven (lovforslagets § 1, nr. 8) er det yderligere en betingelse, at den fængselsstraf, an-

søgning om strafudståelse på bopælen vedrører, er idømt for overtrædelse af færdselsloven.

Justitsministeriet finder, at en ordning med straf fuldbyrdelse på bopælen i første omgang bør begrænses til denne gruppe af lovovertrædere, som i Sverige også udgør langt den største enkeltgruppe af de dømte, der får tilladelse til at udstå straf på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. I Sverige har man samlet set haft de mest positive erfaringer med denne gruppe af dømte.

Langt størstedelen af de domme, hvorved en person her i landet idømmes fængselsstraf for overtrædelse af færdselsloven, vedrører overtrædelser af færdselslovens bestemmelser om spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden. Fængselsstraf kan imidlertid også idømmes for overtrædelse af andre af færdselslovens bestemmelser.

Efter strafbestemmelsen i færdselslovens § 117, stk. 5, kan under skærpende omstændigheder, f.eks. i gentagelsestilfælde, en overtrædelse af færdselslovens § 9, stk. 1 (undladelse af at yde hjælp til tilskadekomne ved færdselsuheld), § 54, stk. 1 (kørsel med motordrevet køretøj i en sådan tilstand, at dette ikke er forsvarligt, f.eks. på grund af sygdom, svækkelse m.v.), § 56, stk. 1 (kørsel med motordrevet køretøj uden at have erhvervet kørekort), § 62, stk. 1 (kørsel med traktor og motorredskab uden at have erhvervet kørekort dertil), eller § 63 a (kørsel med registreringspligtig knallert uden at have erhvervet kørekort) straffes med fængsel i indtil 1 år.

Fængselsstraf for overtrædelse af færdselsloven kan desuden idømmes efter strafbestemmelsen i færdselslovens § 118, stk. 6. Denne bestemmelse, der blev indsat ved lov nr. 498 af 7. juni 2001 om ændring af færdselsloven (Skærpelse af straffen for grove færdselslovovertrædelser og indførelse af kørselsforbud), indeholder hjemmel til at idømme fængsel for en hel række af færdselslovovertrædelser, når den pågældende – uden at forholdet er af en sådan karakter, at det samtidig omfattes af straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab, § 249 om uagtsom legemsbeskadigelse eller § 252 om forsætlig fareforvoldelse – forsætligt har forvoldt skade på andres person eller ting, forsætligt har fremkaldt nærliggende fare herfor eller i øvrigt har ført motordrevet køretøj på særlig hensynsløs måde.

I 2002 blev der afsagt i alt ca. 110 domme af ubetinget fængsel i indtil 3 måneder efter strafbestemmelserne i færdselslovens § 117, stk. 5, og § 118, stk. 6. Heraf vedrørte ca. 100 af dommene kørsel med motordrevet køretøj uden at have erhvervet kørekort. Til sammenligning blev der i 2002 afsagt i alt ca. 1.150

domme af ubetinget fængsel i indtil 3 måneder for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden.

Der er således relativt få af de ubetingede fængselsdomme for overtrædelse af færdselsloven, der vedrører andet end spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden, og de fleste af lovovertrædelserne har lighedspunkter med kørsel i frakendelsestiden. Justitsministeriet finder på den baggrund, at også personer, der efter strafbestemmelserne i færdselslovens § 117, stk. 5, eller § 118, stk. 6, er idømt ubetinget fængselsstraf i indtil 3 måneder, bør kunne meddeles tilladelse til at udstå straffen på bopælen med elektronisk fodlænke m.v.

2.3.2.3. Regler om den administrative behandling af ansøgninger om strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol foreslås nærmere reguleret i forskrifter udstedt af justitsministeren, jf. forslaget § 1, nr. 8 (den foreslåede § 78 a, stk. 2, 1. pkt., i straffuldbyrdelsesloven). Efter den foreslåede § 78, stk. 2, 2. pkt., vil justitsministeren i forbindelse hermed kunne bestemme, at der kun tillægges ansøgninger indgivet inden udløbet af bestemte frister opsættende virkning, således at straffuldbyrdelsen udsættes.

De administrative forskrifter, som vil blive udstedt i medfør af den foreslåede § 78 a, stk. 2, vil i vidt omfang svare til de administrative regler, der er udstedt i medfør af de gældende bestemmelser i straffuldbyrdelseslovens §§ 11 og 12 om udsættelse af straffuldbyrdelsen, jf. ovenfor under pkt. 2.1.1.

2.3.3. Betingelser for meddelelse af tilladelse til strafudståelse på bopælen

Som der nærmere er redegjort for under pkt. 2.3.2. ovenfor, finder den foreslåede ordning anvendelse i forhold til personer, der er idømt indtil 3 måneders ubetinget fængsel for overtrædelse af færdselsloven. Det foreslås, at den dømte ligesom efter den svenske ordning herudover skal opfylde en række betingelser for at kunne få tilladelse til strafudståelse på bopælen, jf. forslaget § 1, nr. 8 (den foreslåede § 78 b i straffuldbyrdelsesloven).

2.3.3.1. Straffuldbyrdelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol er en alternativ måde at udstå en idømt fængselsstraf på, og derfor bør denne afsoningsform indebære stort set samme begrænsning i den dømtes bevægelsesfrihed som strafafsoning i et fængsel. Dette forudsætter ikke blot, at den dømte har en bolig, hvor den pågældende kan pålægges at opholde sig under udståelsen, men ligeledes, at boligen er af en sådan beskaffenhed, at det er praktisk muligt at kontrollere, om den pågældende i fuldbyrdelsesperio-

den opholder sig på bopælen i de tidsrum, som tilsynsmyndigheden foreskriver.

Det er derfor efter forslaget en betingelse, at den dømtes boligforhold er af en sådan beskaffenhed, at straffuldbyrdelsen rent praktisk kan finde sted under intensiv overvågning og kontrol, jf. den foreslåede § 78 b, stk. 1, nr. 1. Bor den dømte f.eks. på hotel, herberg, i campingvogn eller lignende boligforhold af midlertidig karakter, vil denne betingelse som udgangspunkt ikke være opfyldt. Der må imidlertid i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret vurdering af den dømtes boligforhold med henblik på at afklare, om straffuldbyrdelsen kan finde sted under den fornødne intensive overvågning og kontrol.

Den modtager, der som led i den elektroniske overvågning og kontrol med den dømte skal placeres i denes hjem, jf. nedenfor under pkt. 2.3.5.1., skal tilsluttes strømforsyningen, hvorfor det er et krav, at der i den dømtes bolig er indlagt strøm. Er dette ikke tilfældet, må den dømte meddeles afslag på sin ansøgning.

Fuldbyrdelse af straf på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. er efter forslaget endvidere betinget af, at den dømte har beskæftigelse i form af arbejde, uddannelse eller lignende, og at dette foregår under sådanne forhold, at straffuldbyrdelsen rent praktisk kan gennemføres under intensiv overvågning og kontrol, jf. den foreslåede § 78, stk. 1, nr. 2. Beskæftigelseskravet er bl.a. begrundet i resocialiseringshensyn samt hensynet til, at den dømte ikke i fuldbyrdelsesperioden isoleres på bopælen.

Er den dømte arbejdsløs, vil den pågældende – ligesom efter den svenske ordning – som udgangspunkt ikke kunne meddeles tilladelse til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke. Kriminalforsorgen bør dog i sådanne tilfælde formidle kontakt til myndigheder, institutioner eller personer, der efter anden lovgivning kan være den dømte behjælpelig med at finde et arbejde eller lignende. Andre personer uden beskæftigelse, f.eks. folkepensionister, førtidspensionister og efterlønsmodtagere, vil kunne anses for at opfylde beskæftigelseskravet ved deltagelse i dagcenteraktiviteter, programvirksomhed i kriminalforsogens regi eller lignende.

En person bør endvidere ikke på ny meddeles tilladelse til at udstå fængselsstraf på bopælen med elektronisk fodlænke m.v., hvis den pågældende efter kortere tid er faldet tilbage i ny alvorlig kriminalitet efter at have benyttet denne alternative afsoningsform.

Efter forslaget er det derfor en betingelse for meddelelse af tilladelse til strafudståelse på bopælen, at den dømte, når denne tidligere har udstået straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, i et tids-

rum af 2 år forud for den straf, som ansøgningen vedrører, ikke er idømt højere straf end bøde, jf. den foreslåede § 78 b, stk. 1, nr. 3. Den tidsmæssige grænse på 2 år svarer til den prøvetid, som normalt fastsættes i betingede domme med vilkår om alkoholistbehandling og i sager om prøveløsladelse.

Det er efter forslaget endvidere en betingelse, at personer, der har samme bopæl som den dømte, og som er over 18 år, meddeler samtykke til, at straffuldbyrdelsen kan finde sted på den fælles bopæl, jf. den foreslåede § 78 b, stk. 1, nr. 4. Samtykke fra f.eks. den dømtes ægtefælle, samlever, hjemmeboende børn over 18 år m.fl., der er direkte berørt af den dømtes strafudståelse på bopælen, vil således skulle indhentes. Dette skyldes bl.a., at der i boligen skal installeres elektronisk overvågningsudstyr, ligesom den overvågning og kontrol, der vil finde sted i fuldbyrdelsesperioden, består i uanmeldte kontrolbesøg på bopælen. Disse fuldbyrdelsesforanstaltninger nødvendiggør, at kriminalforsorgen har adgang til den dømtes bopæl.

2.3.3.2. I visse tilfælde kan der gøre sig særlige konkrete forhold gældende, som medfører, at der ikke bør gives tilladelse til strafudståelse på bopælen, skønt den dømte opfylder de ovenfor nævnte betingelser.

Det foreslås derfor, at tilladelse skal nægtes meddelt, hvis denne fuldbyrdelsesform som følge af den dømtes forhold ikke findes hensigtsmæssig, jf. den foreslåede § 78 b, stk. 2.

Om tilladelse til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. skal nægtes meddelt efter denne bestemmelse vil bero på en konkret vurdering af den dømtes forhold i hvert enkelt tilfælde samt mulighederne for gennemførelse af den intensive overvågning og kontrol med den dømte.

Det forudsættes, at tilladelse f.eks. nægtes meddelt, hvis der konkret er grund til at antage, at den dømte ikke vil overholde de vilkår, der gælder for fuldbyrdelse på bopælen, jf. nedenfor under pkt. 2.3.5., navnlig fordi dette tidligere er sket, eller hvis den dømte adskillige gange tidligere har udstået straf på bopælen med elektronisk fodlænke m.v.

Tilladelse bør herudover nægtes meddelt, hvis den dømte f.eks. på grund af et massivt alkoholmisbrug eller misbrug af euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, må antages at være ude af stand til at overholde de vilkår, der gælder for denne afsoningsform.

Tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol bør endvidere nægtes meddelt, hvis der foreligger en begrundet mistanke om, at den dømte – ud over den færdselslovovertræ-

delse, der danner grundlag for den straf, ansøgningen om strafudståelse på bopælen vedrører – har begået en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre straf af fængsel, og det efter en konkret vurdering må antages, at den pågældende, hvis denne kendes skyldig, vil blive idømt fængselsstraf. En undtagelse herfra gælder dog dels i tilfælde, hvor den begrundede mistanke vedrører en færdselslovovertrædelse, når det i øvrigt må antages, at der – samlet set – ikke vil blive tale om fængselsstraf på over 3 måneder, dels i tilfælde, hvor den begrundede mistanke vedrører en anden lovovertrædelse, når det må antages, at ansøger vedrørende denne lovovertrædelse ikke vil blive idømt højere straf end bøde, jf. ovenfor under pkt. 2.3.2.1.

Endvidere bør tilladelse til strafudståelse på bopælen nægtes meddelt, hvis årsagen til, at ansøger er blevet idømt en ubetinget fængselsstraf i stedet for en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholbehandling, alene er, at den pågældende har nægtet at deltage i en personundersøgelse til brug for rettens eventuelle udmåling af en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholbehandling, eller at den dømte i øvrigt har erklæret sig uvillig til at udføre samfundstjeneste eller underkaste sig en struktureret, kontrolleret behandling mod misbrug af alkohol.

2.3.3.3. Ud over at opfylde betingelserne nævnt i den foreslåede bestemmelse i § 78 b er det en forudsætning for at kunne afsones på bopælen med elektronisk fodlænke m.v., at der er ledig kapacitet til fuldbyrdelsens iværksættelse, jf. nedenfor under pkt. 4, hvorefter der i første omgang etableres 150 overvågede afsoningspladser. En person har således ikke, uanset at den pågældende opfylder betingelserne i § 78 b, et retskrav på at kunne udstå den idømte fængselsstraf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, hvis der ikke er ledig kapacitet i ordningen. Det betyder bl.a., at i tilfælde, hvor straffen er tæt på at bortfalde pga. ventetidsbenådning, vil den pågældende ikke kunne kræve, at fuldbyrdelsen sker på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. Overstiger antallet af dømte, der opfylder betingelserne for strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v., den ledige kapacitet i ordningen, vil det afgørende kriterium være datoen for ansøgningens indgivelse.

2.3.4. Egnethedsundersøgelse af den dømte

Med henblik på afgørelsen af, om den dømte opfylder betingelserne for at kunne meddeles tilladelse til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v., skal kriminalforsorgen foretage en nærmere undersøgelse af den dømtes personlige forhold, herunder

vedkommendes boligforhold, beskæftigelsesforhold samt fysiske og psykiske tilstand, jf. den foreslåede § 78 b, stk. 3, 1. pkt.

Ud over at afdække, om den dømte opfylder de betingelser, der gælder for meddelelse af tilladelse til strafudståelse på bopælen, har egnethedsundersøgelsen til formål at afdække, om den dømte har et behandlingskrævende alkoholmisbrug eller andet misbrug, f.eks. misbrug af euforiserende stoffer eller lignende. Med dette formål foreslås det i § 78 b, stk. 3, 2. pkt., at kriminalforsorgen, hvis man finder det fornødent, kan bestemme, at den dømte som led i egnethedsundersøgelsen skal aflægge udåndingsprøver og urinprøver.

Om der er grundlag for at træffe bestemmelse om aflæggelse af udåndingsprøver og urinprøver i forbindelse med egnethedsundersøgelsens foretagelse må bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Den dømtes nægtelse af at deltage i den i § 78 b, stk. 3, nævnte undersøgelse vil efter forslaget medføre, at den pågældende meddeles afslag på sin ansøgning om strafudståelse på bopælen, jf. den foreslåede § 78 b, stk. 4. Dette gælder ikke kun i tilfælde, hvor den dømte inden undersøgelsens iværksættelse tilkendegiver, at den pågældende ikke ønsker at medvirke ved undersøgelsens foretagelse, eller hvor den dømte udebliver herfra, men ligeledes i tilfælde, hvor den dømte ikke samarbejder fornødent ved undersøgelsens foretagelse.

2.3.5. Vilkår for straffuldbyrdelse på bopælen

Som anført under pkt. 2.3.3.1. er straffuldbyrdelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. et alternativ til straffuldbyrdelse i fængsel, og afsoningsformen bør derfor efter Justitsministeriets opfattelse indrettes på en sådan måde, at den dømtes bevægelsesfrihed m.v. i fuldbyrdelsesperioden stort set indskrænkes i samme omfang som ved strafafsoning i fængsel. Bl.a. med henblik herpå foreslås en række vilkår for straffuldbyrdelse på bopælen.

2.3.5.1. Efter den foreslåede § 78 c, stk. 1, nr. 1, er det et vilkår, at den dømte ikke i fuldbyrdelsesperioden begår strafbart forhold. Dette vilkår svarer til, hvad der f.eks. gælder for dømte, der prøveløslades, jf. straffelovens § 39, stk. 1, dømte, der meddeles tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdelsen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 13, stk. 1, og dømte, der meddeles tilladelse til midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, jf. straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 3.

Efter forslaget er det endvidere et vilkår, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden kun forlader sin bopæl inden for de af tilsynsmyndigheden fastsatte tidsrum, jf. den foreslåede § 78 c, stk. 1, nr. 2.

Tilsynsmyndigheden vil inden fuldbyrdelsens iværksættelse i samarbejde med den dømte udarbejde et aktivitetsskema for den dømte. Af skemaet vil det bl.a. fremgå, inden for hvilke tidsrum den dømte har pligt til at opholde sig på bopælen, inden for hvilke tidsrum den dømte skal befinde sig på sit arbejde, uddannelsesinstitution eller lignende, samt inden for hvilke tidsrum den dømte skal deltage i programvirksomhed, behandling, kontrolbesøg hos tilsynsmyndigheden m.v.

Ligesom det er tilfældet efter den svenske ordning, vil det i den dømtes aktivitetsskema endvidere blive fastsat, inden for hvilke tidsrum den dømte kan forlade sin bopæl med henblik på foretagelse af personlige indkøb, tøjvask m.v. (2-4 timer ugentlig), ligesom det i aktivitetsskemaet vil blive fastsat, at den dømte på dage, hvor den pågældende ikke har aktiviteter uden for sin bopæl (f.eks. i weekender og på helligdage), har tilladelse til 1 times dagligt ophold uden for boligen.

I fuldbyrdelsesperioden vil tilsynsmyndigheden herudover kunne meddele den dømte tilladelse til, at vedkommende forlader sin bopæl af dels humanitære grunde (f.eks. med henblik på at besøge en nærstående person, som er alvorligt syg, eller deltagelse i en nærstående persons begravelse) og dels i tilfælde, hvor den dømtes tilstedeværelse er påkrævet, f.eks. med henblik på at møde i retten som vidne.

Efter forslaget er det desuden et vilkår, at den dømte kun forlader sin bopæl for at deltage i aktiviteter, som tilsynsmyndigheden har godkendt, jf. den foreslåede § 78 c, stk. 1, nr. 3. Som anført ovenfor vil det af den dømtes aktivitetsskema bl.a. fremgå, hvor den pågældende i fuldbyrdelsesperioden skal befinde sig på et hvert givent tidspunkt.

Det er efter forslaget herudover et vilkår, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden ikke indtager alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, herunder f.eks. dopingmidler, jf. den foreslåede § 78 c, stk. 1, nr. 4.

Efter den foreslåede § 78 c, stk. 1, nr. 5, er det herudover et vilkår, at den dømte ikke helt eller delvis udebliver fra sit arbejde, uddannelse eller lignende i fuldbyrdelsesperioden.

Det er endvidere et vilkår, at den dømte deltager i et program efter tilsynsmyndighedens nærmere bestemmelse, der har til formål at forbedre den dømtes mu-

ligheder for fremover at leve en kriminalitetsfri tilværelse, jf. den foreslåede § 78 c, stk. 1, nr. 6.

Hvilken programvirksomhed, den dømte skal pålægges at deltage i, vil blive afgjort af tilsynsmyndigheden efter en konkret vurdering af den dømtes behov for bistand, støtte og vejledning. Der kan være tale om deltagelse i et egentligt kursusprogram, hvor elementer som f.eks. holdninger til kriminalitet, kommunikation, evne til problemløsning og forebyggelse af tilbagefald m.v. indgår. Programvirksomheden vil også kunne bestå i f.eks. deltagelse i en særlig foredragssække eller lignende.

Programvirksomhedens tidsmæssige omfang vil ligeledes afhænge af en konkret vurdering af den dømtes behov. Er den dømtes sociale og personlige forhold af en sådan karakter, at behovet for deltagelse i programvirksomhed er begrænset, vil programvirksomhedens tidsmæssige omfang kunne indskrænkes til f.eks. 1-2 timer ugentlig.

I den foreslåede § 78 c, stk. 1, nr. 7, er det fastsat, at det desuden er et vilkår, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden undergiver sig kriminalforsorgens tilsyn og kontrol, herunder elektronisk kontrol m.v., samt overholder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelsen af tilsynet med den dømte.

Som anført nedenfor under pkt. 2.3.7.1., vil tilsynet med den dømte i fuldbyrdelsesperioden blive gennemført af kriminalforsorgen (Kriminalforsorgen i Frihed), jf. den foreslåede § 78 d, stk. 1. Tilsynsarbejdet har generelt to funktioner, dels at støtte og vejlede den dømte med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse, dels at udøve kontrol med, at den dømte overholder de vilkår, som gælder for straffuldbyrdelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol.

Kontrollen med den dømtes overholdelse af vilkåret om at opholde sig på bopælen i de tidsrum, hvor den pågældende har pligt hertil, vil foregå døgnet rundt og bl.a. finde sted elektronisk. Teknikken med den elektroniske overvågning vil komme til at bestå af tre enheder: En batteridrevet sender, som den dømte skal bære i hele fuldbyrdelsesperioden (elektronisk fodlænke), en modtager med indbygget modem, der tilsluttes elforsyningen i den dømtes bolig, samt en centralcomputer placeret i en døgnbemandet overvågningscentral hos Direktoratet for Kriminalforsorgen. Det er ikke en forudsætning, at den dømte har fastnettelefon.

Senderen monteres om den dømtes ankel i forbindelse med fuldbyrdelsens iværksættelse, jf. nedenfor under pkt. 2.3.6. Senderen vil kontinuerligt afgive kodede signaler, som kan opfanges af den modtager, der

forud for fuldbyrdelsens iværksættelse er blevet installeret på den dømtes bopæl.

I modtageren vil den dømtes aktivitetsskema, som tilsynsmyndigheden forud for fuldbyrdelsens iværksættelse har udarbejdet i samarbejde med den dømte, være indkodet. Er den dømte ikke i de tidsrum, hvor den pågældende har pligt til at opholde sig på sin bopæl, inden for modtagerens rækkevidde, dvs. inden for en afstand af typisk 25-40 meter fra modtageren, vil der straks gå en alarm til centralcomputeren. Tilsvarende vil der gå en alarm til centralcomputeren, hvis den dømte forsøger at fjerne eller manipulere med enten senderen eller modtageren.

I centralcomputeren registreres samtlige indgående alarmer fra modtagerne placeret i de dømtes hjem. Overvågningscentralens medarbejdere vil ved modtagelse af en alarm underrette den kriminalforsorgsafdeling, der fører tilsyn med den dømte, således at tilsynsmyndigheden kan tage kontakt til den dømte med henblik på indgriben over for eventuelle vilkårsovertrædelser, jf. nærmere herom nedenfor under pkt. 2.3.8.5. og 2.3.8.6.

Tilsynet med den dømte i fuldbyrdelsesperioden vil ikke blot bestå i elektronisk overvågning, men ligeledes i bl.a. uanmeldte kontrolbesøg på bopælen og kontrolopkald pr. telefon.

Uanmeldte kontrolbesøg på bopælen har flere formål. Dels vil tilsynsmyndigheden være i tæt kontakt med den dømte med henblik på at yde den pågældende støtte og vejledning i fuldbyrdelsesperioden, dels vil tilsynsmyndigheden løbende kontrollere, at det elektroniske overvågningssystem fungerer, som det skal, og dels vil tilsynsmyndigheden kontrollere, at den dømte overholder vilkårene for fuldbyrdelsen. Der vil således under uanmeldte kontrolbesøg kunne foretages udåndingsprøver på den dømte, ligesom den dømte vil kunne pålægges at aflægge urinprøver til kontrol af, at den dømte ikke indtager alkohol eller bruger euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning.

Hypigheden af uanmeldte kontrolbesøg afgøres af tilsynsmyndigheden efter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Det forudsættes imidlertid, at der – ligesom i Sverige – foretages 1-3 ugentlige uanmeldte kontrolbesøg på den dømtes bopæl eller flere, hvis forholdene tilsiger det.

Kontrolbesøg vil ligeledes kunne finde sted på den dømtes arbejdsplads, uddannelsesinstitution eller lignende. Arbejdsgiveren eller uddannelsesinstitutionen vil som altovervejende hovedregel, inden fuldbyrdelsen iværksættes, blive gjort bekendt med den dømtes beskæftigelsesforpligtelse i fuldbyrdelsesperioden, og

der vil på arbejdspladsen eller uddannelsesinstitutionen blive udpeget en kontaktperson, som kan underrette tilsynsmyndigheden, hvis den dømte helt eller delvis udebliver fra sit arbejde, uddannelse eller lignende. Underretning af arbejdsgiveren vil dog efter omstændighederne kunne undlades, hvis den fornødne overvågning og kontrol med, at den dømte overholder sin beskæftigelsesforpligtelse, i øvrigt kan finde sted på fuldt betryggende vis uden underretning af arbejdsgiveren.

Efter den foreslåede § 78 c, stk. 1, nr. 8, er det desuden et vilkår, at den dømte holder tilsynsmyndigheden underrettet om forhold af betydning for straffuldbyrdelsen på bopælen samt møder hos tilsynsmyndigheden efter dennes nærmere bestemmelse.

Ligesom det er tilfældet med antallet af uanmeldte besøg, udtagelse af udåndingsprøver og urinprøver m.v., overlades det til tilsynsmyndigheden at bestemme konkret i hvert enkelt tilfælde, hvor ofte den dømte skal møde op hos tilsynsmyndigheden.

2.3.5.2. Efter den foreslåede § 78 c, stk. 2, kan tilsynsmyndigheden fastsætte andre vilkår, som tilsynsmyndigheden måtte finde hensigtsmæssige, herunder vilkår om, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden underkaster sig en struktureret, kontrolleret alkoholistbehandling.

Er det i forbindelse med egnethedsundersøgelsen af den dømte, jf. ovenfor under pkt. 2.3.4., blevet afdækket, at den dømte har et behandlingskrævende alkoholmisbrug, skal der i en tilladelse til strafudståelse på bopælen som hovedregel fastsættes vilkår om, at den dømte underkaster sig en struktureret, kontrolleret alkoholistbehandling.

Kriminalforsorgen kan herudover f.eks. fastsætte vilkår om, at en dømt, der har psykiske problemer, skal undergive sig behandling.

Er den idømte straf så kort, at det ikke har noget formål at fastsætte vilkår om behandling som nævnt ovenfor, vil sådanne vilkår kunne undlades. Som anført under pkt. 2.3.3.2. ovenfor, bør tilladelse til strafudståelse på bopælen imidlertid nægtes meddelt, hvis den dømte f.eks. på grund af et massivt alkoholmisbrug eller misbrug af euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, vurderes at være ude af stand til at overholde de vilkår, der gælder for denne afsoningsform.

2.3.5.3. Justitsministeriet har overvejet, om det ligesom i Sverige bør fastsættes som et vilkår, at personer, der ønsker at udstå fængselsstraf på bopælen med elektronisk fodlænke m.v., skal forudbetale et samlet gebyr for at anvende denne fuldbyrdelsesform.

Et vilkår om gebyrbetaling måtte i givet fald forudsætte, at der også kan træffes afgørelse om, at gebyret kan nedsættes eller helt bortfalde i tilfælde, hvor den dømte ikke er i stand til at betale, idet personer, hvis økonomiske forhold er meget vanskelige, ikke på forhånd bør være afskåret fra at kunne udstå straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, hvis de i øvrigt opfylder betingelserne herfor. En forpligtelse for kriminalforsorgen til i hvert enkelt tilfælde at opstille budgetter m.v. for at afdække, om den dømte er i stand til at betale et samlet gebyr, vil imidlertid medføre en særskilt administrativ byrde, der efter Justitsministeriets opfattelse ikke står i forhold til betydningen af at opkræve et sådant gebyr.

På den baggrund har Justitsministeriet besluttet ikke at stille forslag om gebyrbetaling.

2.3.6. Iværksættelsen af straffuldbyrdelse på bopælen

Kompetencen til at meddele tilladelser til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol vil blive henlagt til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Efter konstatering af, at den dømte opfylder betingelserne efter den foreslåede § 78 a, vil direktoratet sende ansøgningen til Kriminalforsorgen i Frihed med henblik på foretagelse af en egnethedsundersøgelse af den dømte, jf. den foreslåede § 78 b, stk. 3.

Når egnethedsundersøgelsen er foretaget, vil Direktoratet for Kriminalforsorgen træffe afgørelse om, hvorvidt tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol kan meddeles, herunder om der i tilladelsen skal fastsættes vilkår i medfør af forslagens § 78 c, stk. 2, om, at den dømte f.eks. skal underkaste sig en kontrolleret, struktureret alkoholbehandling.

Efter den foreslåede nye bestemmelse i § 8, stk. 4, iværksættes straffuldbyrdelsen på bopælen under intensiv overvågning og kontrol på det tidspunkt, hvor kriminalforsorgen giver meddelelse herom til den pågældende. Kriminalforsorgen (Kriminalforsorgen i Frihed) vil herefter skulle foretage en beregning af straffetiden efter den almindelige regel i straffuldbyrdelseslovens § 14, jf. ovenfor under pkt. 2.1.3.

I praksis vil straffuldbyrdelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol blive iværksat ved, at tilsynsmyndigheden på en forud fastsat dato møder op på den dømtes bopæl og installerer modtageren i den dømtes hjem samt monterer den sender på den dømtes ankel (den elektroniske fodlænke), som den pågældende skal bære i fuldbyrdelsesperioden. Herefter vil afprøvning af det elektroniske overvågningsystem finde sted. Efter afprøvning af det elektroniske over-

vågningsssystem meddeles den dømte, at fuldbyrdelsen iværksættes.

2.3.7. Kriminalforsorgens pligt til at føre tilsyn og kontrol med straffuldbyrdelsen på bopælen

2.3.7.1. Efter den foreslåede § 78 d, stk. 1, 1. pkt., skal kriminalforsorgen (Kriminalforsorgen i Frihed) føre tilsyn med dømte, der udstår straf af fængsel på bopælen med elektronisk fodlænke, herunder føre tilsyn med den dømtes overholdelse af de i § 78 c nævnte vilkår for tilladelsen. Om tilsynet og kontrollen med den dømte i fuldbyrdelsesperioden, herunder den elektroniske kontrol, henvises til pkt. 2.3.5.1. ovenfor.

Tilsynsmyndigheden skal inden fuldbyrdelsens iværksættelse vejlede den dømte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og de for straffuldbyrdelsen fastsatte vilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelser, jf. den foreslåede § 78 d, stk. 1, 2. pkt.

2.3.7.2. Efter den foreslåede § 78 d, stk. 2, afgiver tilsynsmyndigheden indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen, hvis den dømte ikke længere opfylder betingelserne for straffuldbyrdelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, hvis den dømte overtræder de vilkår, der gælder for fuldbyrdelsen, eller hvis kriminalforsorgens tilsyn og kontrol med den dømte ikke kan gennemføres på grund af dennes adfærd. Indberetning skal finde sted med henblik på, at Direktoratet for Kriminalforsorgen kan tage stilling til, om den meddelte tilladelse skal tilbagekaldes, jf. nedenfor under pkt. 2.3.8.

Som anført nedenfor under pkt. 2.3.8.5., forudsættes det, at tolerancen over for vilkårsovertrædelser skal være meget lav. Tilsynsmyndighedens afgørelse af, om indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen skal finde sted, vil dog naturligvis være forbundet med et vist skøn, f.eks. hvis tilsynsmyndigheden finder, at en for sen hjemkomst til bopælen ikke kan lægges den dømte til last, eller hvis tilsynsmyndigheden – f.eks. på grund af pludselig opstået sygdom hos den dømte eller dennes børn – finder det undskyldeligt, at den dømte uden at give besked herom ikke er mødt på arbejde eller ikke er mødt op hos tilsynsmyndigheden.

Nærmere regler om tilsynets gennemførelse, herunder dets iværksættelse, kontakthypighed, elektronisk overvågning, kontrolbesøg, foretagelse af udåndingsprøver og urinprøver m.v., foreslås reguleret i administrative forskrifter, der udstedes af justitsministeren, jf. den foreslåede § 78 d, stk. 3.

2.3.8. Tilbagekaldelse af tilladelse til strafudståelse på bopælen

Som det er tilfældet efter den svenske ordning for straffuldbyrdelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, kan en tilladelse til straffuldbyrdelse på bopælen efter forslaget tilbagekaldes i en række tilfælde, jf. nedenfor under pkt. 2.3.8.1.-2.3.8.6. Kompetencen til at træffe afgørelse om tilbagekaldelse vil – ligesom det er tilfældet med kompetencen til at meddele tilladelsen – blive henlagt til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen skal træffe afgørelse om tilbagekaldelse hurtigst muligt efter det tidspunkt, hvor direktoratet har modtaget indberetning fra tilsynsmyndigheden. Den dømte skal – hvis straffuldbyrdelsen på bopælen på tidspunktet for tilbagekaldelsen allerede er iværksat – straks overføres til fortsat afsoning i fængsel eller arresthus, idet overførsel bør finde sted hurtigst muligt efter, at de omstændigheder, der begrunder tilbagekaldelsen, er indtruffet.

Inden der træffes afgørelse om tilbagekaldelse af en tilladelse til strafudståelse på bopælen, skal den dømte efter almindelige forvaltningsretlige regler have lejlighed til at udtale sig. Den dømte bør i den forbindelse meddeles en frist til at fremsætte eventuelle bemærkninger, men en sådan frist kan efter omstændighederne være meget kort. Den dømte skal snarest muligt efter, at afgørelse om tilbagekaldelse er truffet, underrettes herom, jf. den foreslåede § 78 e, stk. 3.

2.3.8.1. En tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol vil for det første blive tilbagekaldt, hvis den dømte – enten inden fuldbyrdelsens iværksættelse eller under denne – anmoder tilsynsmyndigheden herom, jf. den foreslåede § 78 e, stk. 1, nr. 1.

2.3.8.2. En tilladelse kan efter § 78 e, stk. 1, nr. 2, endvidere tilbagekaldes, hvis den dømte inden fuldbyrdelsens iværksættelse har begået strafbart forhold.

Tilbagekaldelse vil kunne finde sted ikke alene i tilfælde, hvor det strafbare forhold er begået i tidsrummet mellem, at tilladelsen blev givet og fuldbyrdelsen iværksættes, men ligeledes i tilfælde, hvor det strafbare forhold er begået forud for tilladelsen, herunder i tilfælde, hvor det strafbare forhold er begået forud for den dom, som tilladelsen til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke vedrører. Bestemmelsen gælder, selv om den pågældende endnu ikke er dømt for det strafbare forhold.

Om tilbagekaldelse bør finde sted, vil afhænge af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Er den begåede lovovertrædelse af bagatelagtig karakter – f.eks.

en bøde for kørsel på cykel uden lys eller lignende – bør tilbagekaldelse ikke finde sted.

Tilbagekaldelse bør ikke ske i tilfælde, hvor straffen for den konkrete lovovertrædelse ikke overstiger eller vil overstige bøde, se dog pkt. 2.3.8.6. om indtagelse af euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning. Der bør heller ikke ske tilbagekaldelse, hvis der er tale om en færdselslovovertrædelse, medmindre den pågældende idømmes eller må antages at ville blive idømt en fængselsstraf, der – sammenlagt med den fængselsstraf, som den allerede meddelte tilladelse til strafudståelse på bopælen vedrører – overstiger 3 måneder, jf. ovenfor under pkt. 2.3.2.1.

2.3.8.3. En tilladelse til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. kan endvidere tilbagekaldes, hvis den dømte på tidspunktet for fuldbyrdelsens iværksættelse eller under denne frihedsberøves af anden grund end til udståelse af den fængselsstraf, som den meddelte tilladelse vedrører, jf. den foreslåede § 78 e, stk. 1, nr. 3.

2.3.8.4. En tilladelse kan desuden tilbagekaldes, hvis den dømte på tidspunktet for straffuldbyrdelsens iværksættelse eller under denne ikke længere opfylder de i § 78 b, stk. 1, nr. 1, 2 og 4, nævnte betingelser for straffuldbyrdelse på bopælen, jf. § 78 e, stk. 1, nr. 4. Også her vil det afhænge af et konkret skøn, om den skete ændring i den pågældendes forhold medfører, at det ikke længere er muligt at fortsætte straffuldbyrdelsen på bopælen med elektronisk fodlænke m.v.

F.eks. kan tilladelsen tilbagekaldes, hvis den pågældendes boligforhold ikke længere af en sådan beskaffenhed, at fuldbyrdelse på bopælen kan finde sted under intensiv overvågning og kontrol, hvis en person, der har samme bopæl som den dømte, og som er over 18 år, tilbagekalder sit samtykke til straffuldbyrdelse på den fælles bopæl, eller hvis den dømte ikke længere har beskæftigelse i form af arbejde, uddannelse eller lignende.

Tilbagekaldelse vil ikke være nødvendig i tilfælde, hvor den dømte indlægges på hospital eller lignende. Den dømte vil i et sådant tilfælde kunne fortsætte fuldbyrdelsen under indlæggelsen, uanset at det ikke i indlæggelsesperioden er muligt at overvåge den pågældende elektronisk. Dette svarer til, hvad der i øvrigt gælder for udståelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens institutioner, hvor der heller ikke sker afbrydelse i straffuldbyrdelsen, hvis den dømte indlægges på hospital.

2.3.8.5. Efter forslaget kan en tilladelse til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke herudover tilbagekaldes, hvis den dømte overtræder de i §

F. t. l. vedr. fuldbyrdelse af straf m.v.

78 c, stk. 1, nr. 1-8, nævnte vilkår, jf. den foreslåede § 78 e, stk. 2, 1. pkt. Det samme gælder, hvis den dømte overtræder et vilkår fastsat i medfør af § 78 c, stk. 2, eller hvis kriminalforsorgens tilsyn og kontrol med den dømte ikke kan gennemføres på grund af dennes adfærd, jf. den foreslåede § 78 e, stk. 2, 2. pkt.

Det afhænger af et konkret skøn, om der er sket en vilkårsovertrædelse, der skal medføre tilbagekaldelse, men det forudsættes, at tolerancen over for vilkårsovertrædelser skal være meget lav, jf. pkt. 2.3.7.2. ovenfor. Opholder den dømte sig f.eks. ikke på sin bopæl inden for de af tilsynsmyndigheden fastsatte tidsrum, udebliver den dømte helt eller delvist fra sit arbejde, uddannelse eller lignende, møder den dømte ikke op til den programvirksomhed eller det behandlingsprogram, som det er blevet pålagt den pågældende at deltage i, eller overholder den dømte ikke vilkåret om ikke at indtage alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, skal tilladelsen til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. som altovervejende hovedregel tilbagekaldes.

Er den dømtes overtrædelse enkeltstående og helt bagatelagtig, eller foreligger der i øvrigt særlige omstændigheder, kan tilbagekaldelse af den meddelte tilladelse til strafudståelse på bopælen dog undlades.

2.3.8.6. Tilbagekaldes en tilladelse til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v., skal den dømte afsone resten af fængselsstraffen på normal vis, dvs. i fængsel eller arresthus.

I overensstemmelse hermed foreslås det i § 78 f, stk. 1, at den dømte skal overføres til fængsel eller arresthus til afsoning af reststraffen, hvis en tilladelse til udståelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter fuldbyrdelsens iværksættelse tilbagekaldes.

Det forudsættes, at der hurtigt gribes ind over for dømte, hvis tilladelse til strafudståelse på bopælen tilbagekaldes som følge af, at den pågældende ikke længere opfylder betingelserne for denne afsoningsform, eller at den dømte har overtrådt de vilkår, som gælder for denne afsoningsform. Dette gælder ikke mindst i tilfælde, hvor straffuldbyrdelsen på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. allerede er iværksat. I disse tilfælde bør overførsel til fængsel eller arresthus derfor finde sted i umiddelbar forbindelse med, at den dømte underrettes om afgørelsen.

Er afgørelsen om tilbagekaldelse truffet inden straffuldbyrdelsens iværksættelse, bør den dømte indsættes til afsoning i fængsel eller arresthus snarest muligt efter den almindelige regel i straffuldbyrdelseslovens § 8, stk. 1.

I nogle tilfælde vil det allerede på indberetnings-tidspunkt stå klart for tilsynsmyndigheden, at den meddelte tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol skal tilbagekaldes. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis tilsynsmyndigheden under et kontrolbesøg kan konstatere, at den dømte er påvirket af alkohol, euforiserende stoffer eller lignende, eller f.eks. nægter at få foretaget en udåndingsprøve eller aflægge en urinprøve til kontrol af, at den pågældende ikke er påvirket af alkohol, euforiserende stoffer eller lignende. Det samme gælder, hvis den dømte ikke længere har et sted at bo, eller hvis den dømte uden begrundelse kommer hjem længe efter det tidspunkt, hvor den pågældende i henhold til sit aktivitetsskema skulle have indfundet sig på bopælen.

Med henblik på at hindre, at den dømte i sådanne tilfælde kan fortsætte strafudståelsen på bopælen, indtil afgørelse om tilbagekaldelse er truffet og overførsel til fængsel eller arresthus kan finde sted, foreslås det i § 78 f, stk. 2, at tilsynsmyndigheden skal kunne bestemme, at den dømte midlertidigt skal overføres til fængsel eller arresthus, mens spørgsmålet om tilbagekaldelse behandles.

Er der derimod tale om en vilkårsovertrædelse, hvor det ikke er åbenbart, at den meddelte tilladelse til strafudståelse på bopælen skal tilbagekaldes, bør tilsynsmyndigheden ikke træffe afgørelse om midlertidig overførsel til fængsel eller arresthus efter § 78 f, stk. 2.

I tilfælde, hvor tilsynsmyndigheden har besluttet midlertidigt at overføre den dømte til fængsel eller arresthus, og Direktoratet for Kriminalforsorgen efterfølgende træffer afgørelse om, at den dømtes tilladelse til strafudståelse på bopælen skal tilbagekaldes, fortsætter den dømte strafafsoningen i fængsel eller arresthus, indtil hele straffen er udstået.

Træffer Direktoratet for Kriminalforsorgen omvendt afgørelse om, at den dømtes tilladelse til strafudståelse på bopælen ikke skal tilbagekaldes, kan den dømte straks genoptage strafudståelsen på bopælen med elektronisk fodlænke.

2.3.9. Straffabrydelse

Den almindelige regel i straffuldbyrdelseslovens § 76, hvorefter straffuldbyrdelse kan afbrydes midlertidigt efter tilladelse fra justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, hvis ganske særlige omstændigheder af f.eks. arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbreds-mæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af straffuldbyrdelsen, fare for misbrug ikke antages at foreligge og hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod straffabrydelse, skal finde tilsvarende

anvendelse på dømte, der udstår fængselsstraf på bopælen.

2.3.10. Prøveløsladelse

De almindelige retningslinier for prøveløsladelse finder tilsvarende anvendelse på dømte, der udstår fængselsstraf på bopælen med elektronisk fodlænke m.v., jf. ovenfor under pkt. 2.1.2.

Kompetencen til at træffe afgørelse om prøveløsladelse af dømte, der udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, vil blive henlagt til Kriminalforsorgen i Frihed, der har det daglige tilsyn med den dømte.

2.3.11. Undvigelse

Efter straffelovens § 124, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, der som anholdt eller fængslet flygter. Som anført under pkt. 2.1.4. omfatter denne bestemmelse ikke udelukkende indsatte i arresthuse, fængsler, kriminalforsorgens institutioner m.v., men ligeledes personer i forvaring samt personer, der i stedet for varetægtsfængsel, i forbindelse med straffuldbyrdelse uden for kriminalforsorgen eller i medfør af straffelovens § 74 a er frihedsberøvet i institution m.v., jf. straffelovens § 124, stk. 4.

Straffelovens § 124, stk. 4, omfatter også tilfælde, hvor en idømt fængselsstraf udstås på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter de foreslåede regler. En dømt, der under strafudståelsen på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, flygter, vil derfor kunne straffes efter straffelovens § 124, stk. 1.

Som anført under pkt. 2.1.4. forstås ved begrebet »flygter«, at den anholdte eller den fængslede aktivt unddrager sig den frihedsberøvelse, som den pågældende er underlagt. En person, der udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, må anses for flygtet, hvis den pågældende i fuldbyrdelsesperioden forlader sin bopæl uden for de af tilsynsmyndigheden fastsatte tidsrum med henblik på at unddrage sig frihedsberøvelsen. Dette svarer til, hvad der gælder for indsatte i arresthuse og fængsler, samt f.eks. personer, der i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 78 udstår fængselsstraf på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution (alternative afsoningsformer).

En person, der udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, og som har forladt sin bopæl på det i aktivitetsskemaet fastsatte tidspunkt, men ikke vender tilbage til sin bopæl på det tidspunkt, hvor vedkommende efter aktivitetsskemaet har pligt dertil, anses derimod ikke for flygtet med den følge, at vedkommende kan straffes efter straffelovens § 124, stk.

1. Dette svarer til, hvad der gælder for en indsat, der udebliver fra fængslet efter uledsaget udgang. Der vil i et sådant tilfælde imidlertid foreligge en vilkårsovertrædelse, der vil medføre, at den meddelte tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol kan tilbagekaldes, jf. den foreslåede § 78 e, stk. 2. Den dømte vil i så fald skulle afsone den resterende del af straffen i fængsel eller arresthus.

2.3.12. Erstatning

Efter straffuldbyrdelseslovens § 106 har en indsat, der uforskyldt har udstået fængselsstraf i for lang tid, uforskyldt har været anbragt i forhørs-celle eller sikrings-celle, eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab, ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a. Der er tale om en obligatorisk erstatning på objektivt grundlag.

En dømt, der udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, vil uforskyldt kunne komme til at udstå frihedsstraf i for lang tid, f.eks. i tilfælde, hvor kriminalforsorgen har foretaget en fejlagtig straffetidsberegning.

Det foreslås, at også dømte, der har udstået straf på bopælen med elektronisk fodlænke, skal være berettiget til erstatning på objektivt grundlag i tilfælde af, at den pågældende uforskyldt har udstået straf i for lang tid, jf. den foreslåede § 106, stk. 2, i straffuldbyrdelsesloven (forslagets § 1, nr. 9).

Som anført ovenfor under pkt. 2.1.5., er der mulighed for efter straffuldbyrdelseslovens § 107 at tillægge erstatning på objektivt grundlag i anledning af andre uforskyldte indgreb under fuldbyrdelsen af straf m.v. end de i § 106 nævnte. Denne bestemmelse vil ligeledes finde anvendelse på dømte, der udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol.

3. Begrænset fællesskab for »negativt stærke« indsatte m.v.

3.1. Gældende ret

3.1.1. Placering af dømte i kriminalforsorgens institutioner

Kapitel 7 i lov nr. 432 af 31. maj 2000 om en lov om fuldbyrdelse af straf (straffuldbyrdelsesloven), som ændret ved lov nr. 219 af 31. marts 2004 og lov nr. 445 af 9. juni 2004, indeholder reglerne om valg af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutionerne.

Et af de hensyn, som varetages af lovens bestemmelser om valg af afsoningssted eller overførsel, er hensynet til at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen. Hermed sigtes

bl.a. til tilfælde, hvor der ved anmeldelsen til afsoning foreligger eller under indsættelsen opstår kendskab til, at den dømte hører til gruppen af »negativt stærke« indsatte.

Ved »negativt stærke« indsatte forstås indsatte, som ved brug af vold, trusler, økonomisk udnyttelse eller anden form for udnyttelse er en styrende faktor i forhold til medindsatte, eller på samme måde søger at få personalet til at foretage eller undlade handlinger. Udtrykkes anvendes navnlig (men ikke udelukkende) om klart afgrænsede grupper af indsatte, herunder rockere og deres støttegrupper, som erfaringsmæssigt på den nævnte måde individuelt eller som gruppe skaber sig en magtposition i fængslet, og som ved hjælp af gruppe-medlemmer uden for fængslet kan udstrække deres magt til trusler og pres på de indsatte eller personalets familier m.v.

I de særlige regler om anbringelse og overførsel af »negativt stærke« indsatte ligger blandt andet, at valget af afsoningssted eller overførsel kan ske alene med henvisning til den »negativt stærke« indsatte blotte fremtræden kombineret med institutionens eller de medindsatte kendskab til et eventuelt gruppetilhørsforhold og det forhold, at der er risiko for, at der af den pågældende gruppe vil blive begået overgreb mod f.eks. medindsatte.

Det følger af straffuldbyrdslovens § 21, at fængselsstraf normalt fuldbyrdes i fængsel. Fængselsstraf kan dog i særlige situationer, herunder bl.a. hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, fuldbyrdes i et arresthus. Med udtrykket »overgreb« sigtes ikke alene til fysiske overgreb eller trusler herom, men tillige til f.eks. økonomisk udnyttelse og overgreb på medindsatte handlefrihed inden for fængslets lovlige rammer, herunder til at afsone i fællesskab og til at vælge mellem fængslets tilbud om beskæftigelse, herunder skolegang, fritidsaktiviteter m.v. Risiko for overgreb kan også foreligge, når den indsatte gennem sin magtposition forsøger at påvirke personalet til at gøre eller undlade noget, herunder undlade at foretage de nødvendige sikkerheds- og kontrolforanstaltninger.

Fuldbyrdelse af straf sker normalt i åbent fængsel, men fuldbyrdelse i lukket fængsel kan bl.a. ske, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, jf. straffuldbyrdslovens § 22.

Det fremgår af straffuldbyrdslovens § 25, stk. 1, at en indsat i et åbent fængsel kan overføres til lukket fængsel, når 1) den pågældende er undveget eller har forsøgt herpå, 2) den pågældende er fundet i besiddel-

se af en ikke ubetydelig mængde euforiserende stoffer, 3) der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende har indsmuglet eller handlet med euforiserende stoffer, eller 4) der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende har udøvet overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Efter § 25, stk. 2, kan en indsat i et åbent fængsel endvidere overføres til lukket fængsel, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen. Det samme gælder, når der efter de foreliggende oplysninger er en særlig bestyret mistanke om, at den indsatte ved fortsat ophold i åbent fængsel vil 1) undvige eller 2) begå grovere strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i åbent fængsel, jf. stk. 3.

Straffuldbyrdslovens § 26 regulerer overførsel af indsatte mellem ensartede institutioner. Efter § 26, stk. 1, nr. 4 og 5, kan en indsat bl.a. overføres mellem lukkede fængsler for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, og hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte har udøvet overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Derudover indeholder straffuldbyrdslovens §§ 27-28 nærmere regler om overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel og overførsel af indsatte fra fængsel til arresthus. Efter § 28, stk. 1, nr. 1, kan en indsat overføres fra fængsel til arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Justitsministeren har bl.a. i medfør af straffuldbyrdslovens § 30 udstedt bekendtgørelse nr. 572 af 5. juli 2002 om anbringelse og overførsel af personer, som skal udstå fængselsstraf eller forvaring (anbringelses- og overførselsbekendtgørelsen) og vejledning nr. 69 af 5. juli 2002 om anbringelse og overførsel af personer, som skal udstå fængselsstraf eller forvaring (anbringelses- og overførselsvejledningen), hvori der nærmere er redegjort for reglerne om anbringelse og overførsel af dømte.

3.1.2. Indsatte rettigheder og pligter under opholdet i afsoningsinstitutionen

3.1.2.1. Af straffuldbyrdsloven fremgår, dels på hvilken måde straffuldbyrdsloven indvirker på de almindelige rettigheder, som gælder for borgerne, dels hvilke øvrige rettigheder og pligter som gælder i kriminalforsorgens institutioner.

Begrænsninger i de almindelige borgerlige rettigheder sker oftest med henvisning til ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn. Kriminalforsorgens *sikkerheds-*

mæssige virksomhed består i »at fastholde frihedsberøvelsen ved at forebygge og forhindre, at de indsatte undviger og at forebygge kriminalitet ved at modvirke, at indsatte begår kriminalitet under afsoningen, f.eks. i form af trusler eller vold mod personale eller medindsatte, fængselsoptøjer, handel med og indsmugling af narkotika og lignende i forbindelse med besøg og udgang«, jf. side 106 i bind I, betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf.

Med *ordensmæssige* hensyn forstås »foranstaltninger mod brand, tingsødelæggelse, støj, sundhedsfarlige forhold, arbejdsskader og lignende miljøfarlige forhold samt foranstaltninger til opretholdelse af et fysisk og psykisk godt miljø og trykkel i vid forstand såvel mellem de indsatte indbyrdes som i forholdet til personalet«, jf. side 106 i bind I, betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf.

Straff fuldbyrdelseslovens § 33 indeholder de nærmere regler om adgangen til fællesskab under afsoningen, herunder en bemyndigelse til justitsministeren til at fastsætte administrative regler om den praktiske gennemførelse af fællesskabet, dvs. adgangen til at låse de indsatte inde i arbejdstiden, i fritiden og om natten. § 33 regulerer derimod ikke spørgsmålet om institutionens adgang til at udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, idet regler herom er fastsat i straffuldbyrdelseslovens §§ 63 og 64, jf. nærmere pkt. 3.1.3. nedenfor.

Af straffuldbyrdelseslovens § 33, stk. 1, fremgår det, at en indsat så vidt muligt skal have adgang til fællesskab med andre indsatte. I bestemmelsen, som vedrører fællesskab i arbejdstid og fritid, er der ikke fastsat generelle krav til det nærmere omfang af fællesskabet, som i praksis kan variere fra institution til institution. Med udtrykket »så vidt muligt« sigtes ifølge forarbejderne til bestemmelsen til, at der ved fuldbyrdelse af straf i arresthus på grund af de fysiske forhold er begrænset mulighed for at tilbyde fællesskab. I arresthusene er udgangspunktet således, at i det omfang, der er bygningsmæssige muligheder herfor, skal der for eksempel indrettes fællesskabsrum m.v., hvor indsatte kan have fællesskab. Dette gælder, uanset hvilket klientel, der er indsat i arresthuset.

Hvis den indsatte selv fremsætter ønske herom, og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden eller med begrænset fællesskab, jf. § 33, stk. 2. Endvidere fuldbyrdes fængselsstraf uden fællesskab med indsatte af modsat køn, bortset fra fællesskab i arbejdstiden, hvis den indsatte selv fremsætter ønske herom, og forholdene tillader det, jf. § 33, stk. 3.

Endelig følger det af § 33, stk. 4, at fængselsstraf i øvrigt kun kan fuldbyrdes uden fællesskab efter reglerne i §§ 63 og 64.

Efter § 33, stk. 5, fastsætter justitsministeren regler om gennemførelse af fællesskab efter stk. 1, herunder om adgangen til at låse de indsatte inde, og om de indsatte adgang til at kunne aflåse eget opholdsrum. De hensyn der ligger bag bestemmelsen i § 33, stk. 5, er efter forarbejderne til bestemmelsen ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn.

Retten til fællesskab i § 33 er ikke ubetinget. Bestemmelsen medfører således ikke, at de indsatte selv kan vælge, hvem de vil være sammen med, ligesom bestemmelsen ikke giver ret til at være sammen med alle andre indsatte i institutionen. Den stadig højere grad af sektionering af fængslerne vil i sig selv medføre færre muligheder for fællesskab på tværs af afdelingerne og vil også indebære mindre afdelinger med ganske få pladser.

Af bemærkninger til § 33, stk. 5, jf. forslag til lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (L 145) fremsat den 8. december 1999 (Folketingsåret 1999-2000) fremgår det, at det forudsættes, at institutionerne som hidtil kan træffe afgørelse om, på hvilken af institutionernes forskellige afdelinger de enkelte indsatte skal placeres. Videre anføres det, at dette også gælder placering på særlige afdelinger for bestemte kategorier af indsatte, f.eks. stofmisbrugere, indsatte med tilknytning til visse organiserede grupper, herunder rockergrupper, eller indsatte med særligt lange eller særligt korte straffe.

Justitsministeren har bl.a. i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 33, stk. 5, udstedt bekendtgørelse nr. 573 af 5. juli 2002 om indsatte adgang til fællesskab m.v. med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner (fællesskabsbekendtgørelsen) og vejledning nr. 72 af 5. juli 2002 om indsatte adgang til fællesskab m.v. med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner (fællesskabsvejledningen).

Af fællesskabsbekendtgørelsens § 2 fremgår det bl.a., at fængslets eller arresthusets leder under hensyn til forholdene i den enkelte institution fastsætter regler om gennemførelsen af indsatte adgang til fællesskab med andre indsatte.

Derudover er der i kapitel 4 i fællesskabsbekendtgørelsen fastsat særlige regler om fællesskab i arresthusene (Københavns Fængsler). Heraf fremgår det bl.a. af § 9, at i det omfang, der er bygningsmæssige muligheder herfor, skal arresthuset indrette fællesskabsrum m.v., hvor indsatte kan have fællesskab. Hvis der i arresthuset er etableret fællesskabsrum eller etableret mulighed for fritidsaktiviteter på gangarealer

og lignende, kan indsatte få adgang hertil i fritiden i det omfang, det under hensyn til forholdene i den enkelte institution skønnes ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt, jf. § 10.

Hvis der i arresthuset er etableret fællessrum, hvor indsatte beskæftiges ved arbejde eller undervisning, kan indsatte få adgang hertil i det omfang, det under hensyn til forholdene i den enkelte institution skønnes ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt, jf. § 11.

Hvis den indsatte ikke har fællesskab efter § 10, skal den indsatte have adgang til cellefællesskab (styret fællesskab med en anden indsat i eget opholdsrum) i fritiden. Det er en forudsætning, at der er en medindsat, der ønsker cellefællesskab med den pågældende. Hvis det findes ordens- og sikkerhedsmæssigt forsvarligt, kan cellefællesskab mellem flere end to indsatte undtagelsesvis tillades, jf. § 15.

De regler, som arresthusets leder fastsætter efter § 2, skal indeholde bestemmelser om, i hvilket tidsrum de indsatte har adgang til fællesskab efter §§ 10-11 og § 15. Der skal være adgang til fællesskab i fritiden efter enten § 10 eller § 15 mindst to timer dagligt og så vidt muligt mere. Hvis ganske særlige ordens- og sikkerhedsmæssige forhold gør sig gældende, kan varigheden af fællesskab i fritiden efter § 10 eller § 15 være mindre end to timer.

Af forarbejderne til § 33 fremgår det, at muligheden for fællesskab i arresthusene er begrænsede på grund af de bygningsmæssige forhold. De beskrevne administrative regler om fællesskab i arresthusene er således fastlagt ud fra, at de indsatte i arresthusene skal have adgang til fællesskab i det omfang, det er bygningsmæssigt muligt. I overensstemmelse hermed, er der så vidt det er bygningsmæssigt muligt – ud over cellefællesskab – i begrænset omfang mulighed for fællesskab i fællesskabsrum i arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel.

3.1.2.2. Retten til fællesskab er således ikke absolut, bl.a. på grund af adgangen til af ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn at låse de indsatte inde i arbejdstiden, i fritiden og om natten, jf. pkt. 3.1.2.1. ovenfor, samt adgangen til under visse omstændigheder at udelukke indsatte fra fællesskab, jf. straffuldbydelseslovens §§ 63 og 64, som omtalt nedenfor under pkt. 3.1.3.

Endvidere er der i medfør af § 3, stk. 1, i fællesskabsbekendtgørelsen mulighed for at begrænse eller ophæve fællesskabet midlertidigt, når helt ekstraordinære ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn gør det nødvendigt, f.eks. i forbindelse med bombetrusler, oprør og lignende. Den midlertidige begrænsning eller ophævelse af fællesskabet efter § 3, stk. 1, må dog

ikke have et omfang eller udstrækning, der er mere vidtgående end de ekstraordinære ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn nødvendiggør, jf. § 3, stk. 2.

3.1.2.3. Europarådet har udarbejdet rekommandation nr. R (87) 3 »De Europæiske Fængselsregler« om minimumsregler for behandlingen af indsatte, jf. revideret udgave vedtaget af Ministerkomiteen den 12. februar 1987.

Af pkt. 67, nr. 3, 1. pkt., i De Europæiske Fængselsregler, fremgår det, at det er nødvendigt at sikre, at de indsatte anbringes med behørigt hensyn til sikkerhed og kontrol, men sådanne foranstaltninger bør holdes på det minimum, der er foreneligt med sikkerhed, og bør tage hensyn til den indsatte særlige behov. Af den forklarende rapport til rekommandationen fremgår det, at bestemmelsen bl.a. tager særligt sigte på farlige indsatte, hvor isolation benyttes oftere.

3.1.3. Betingelserne for udelukkelse fra fællesskab med andre indsatte

Straffuldbydelseslovens kapitel 10 regulerer betingelserne for og fremgangsmåden ved en række forskelligartede indgreb af forebyggende, sikrende og kontrollerende art over for den enkelte indsatte. Disse indgreb er bl.a. undersøgelse af den indsatte person, magtanvendelse og udelukkelse fra fællesskab.

Betingelserne for at benytte indgrebene varierer, men i alle tilfælde skal de være nødvendige for at opfylde ordens- og sikkerhedsmæssige formål, f.eks. afværge truende vold, hindre selvmord eller selvbeskadigelse eller forebygge undvigelse, kriminalitet eller indsmugling.

Fælles for indgrebene er også, at de begrænses af to vigtige grundsætninger om henholdsvis proportionalitet og skånsomhed. Institutionen er således forpligtet til i det enkelte tilfælde at foretage en afvejning af indgrebets formål over for den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde. Endvidere skal lempeligere midler være forsøgt eller være åbenbart utilstrækkelige til at opnå det ønskede formål med indgrebet. Endelig skal indgrebet gennemføres så skånsomt og så lidt krænkende for den indsatte, som omstændighederne tillader.

Som udgangspunkt udstås frihedsstraf i fællesskab med andre indsatte. Straffuldbydelseslovens § 63 indeholder regler for, hvornår institutionens leder kan træffe bestemmelse om udelukkelse fra fællesskab.

Det fremgår af § 63, stk. 1, at institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan udelukke en indsat fra fællesskab med andre indsatte, hvis det er nødvendigt 1) for at forebygge undvigelse, strafbar virksomhed eller voldsom adfærd, 2) for at gennemføre foran-

staltninger, der er nødvendige af sikkerhedshensyn eller påkrævet for at gennemføre en almindelig sundhedskontrol eller forebygge smittefare, eller 3) fordi den indsatte udviser grov eller oftere gentagen utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte.

En indsat, der udelukkes fra fællesskab, placeres i opholdsrum på særlig afdeling, i eget opholdsrum eller i et arresthus, jf. § 63, stk. 3. Udelukkelse fra fællesskab må ikke foretages, hvis udelukkelsen efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb, jf. § 63, stk. 4. Endvidere skal udelukkelse fra fællesskab gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader, jf. § 63, stk. 5.

Enhver udelukkelse fra fællesskab skal straks bringes til ophør, når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt. Institutionen skal mindst én gang om ugen overveje spørgsmålet om helt eller delvis at bringe udelukkelsen fra fællesskab til ophør, jf. § 63, stk. 7.

Bestemmelserne i straffuldbyrdelseslovens § 63 omfatter ikke institutionens afgørelse om, at 1) en indsat kortvarigt af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum eller i særlig observationscelle, eller 2) en indsat, der nægter at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet, skal opholde sig i eget opholdsrum eller på anden anvist opholdssted i arbejdstiden, jf. straffuldbyrdelseslovens § 64, stk. 1.

Bestemmelsen i § 64, stk. 1, nr. 2, skal ses i sammenhæng med straffuldbyrdelseslovens § 42 og forarbejderne hertil, hvorefter normalreaktionen ved beskæftigelsesvægring alene skal være af økonomisk karakter. Der er derfor også forudsat, at institutionens bestemmelse om, at den indsatte skal opholde sig på særligt anvist sted i arbejdstiden, herunder eventuelt i en særlig afdeling for indsatte, som er udelukket fra fællesskab, skal træffes ud fra ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn, f.eks. fordi der ikke er personale på opholdsafdelingerne i arbejdstiden. Afgørelsen må derimod ikke træffes med pønalt sigte eller som pression for at få den indsatte til at påtage sig beskæftigelse.

Justitsministeren har bl.a. i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 8, og § 64, stk. 2, udstedt bekendtgørelse nr. 673 af 9. juli 2003 om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle m.v., i fængsler og arresthuse (bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab) og vejledning nr. 84 af 9. juli 2003 om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle m.v., i fængsler og arresthuse (vejledning om udeluk-

kelse fra fællesskab), hvori der nærmere er redegjort for reglerne om udelukkelse fra fællesskab og sagsbehandlingen.

3.2. Lovforslagets udformning

3.2.1. Behovet for skærpede regler

I det seneste år er rockere og andre »negativt stærke« indsatte blevet stadigt vanskeligere at håndtere i fængslerne. Regeringen finder det helt uacceptabelt, at bestemte grupper af indsatte systematisk forsøger at undgå at følge de regler, der gælder for afsoningen, og optræder voldeligt og truende i kriminalforsorgens institutioner.

Regeringen ønsker derudover at sikre kriminalforsorgen bedre muligheder for at gribe effektivt ind for at forebygge fangeoprør m.v.

Som beskrevet ovenfor under pkt. 3.1.1., indeholder straffuldbyrdelseslovens kapitel 7 regler, der giver kriminalforsorgen vide muligheder for at overføre negativt stærke indsatte mellem forskellige institutionstyper, herunder fra fængsel til arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Siden 1999 har der i Vestre Fængsel og i Statsfængslerne i Vridsløselille, Nyborg og Horsens været etableret særlige afdelinger for rockerne og andre negativt stærke indsatte. Navnlig på grund af en generel truende stemning på stærkeafdelingen i Statsfængslet i Nyborg samt flere meget brutale overfald på personale i fængslet, har det imidlertid vist sig nødvendigt med yderligere tiltag over for de negativt stærke indsatte.

Regeringen og Dansk Folkeparti indgik i foråret 2004 en aftale om at etablere yderligere 175 fængselspladser. De første pladser, 25 særligt sikrede pladser i arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, blev taget i brug i september 2004.

Hidtil har der manglet et sted at placere negativt stærke indsatte, som er voldelige og truende, men efter ibrugtagningen af de 25 pladser i arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel har kriminalforsorgen nu mulighed for øjeblikkeligt at overføre negativt stærke indsatte til mere restriktive forhold i arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel. Arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel skal således som første prioritet modtage voldelige og truende indsatte fra statsfængslernes stærkeafdelinger. Oprettelsen af de 25 pladser inddækker desuden det generelt øgede behov for flere arresthuspladser, der er indrettet til at håndtere varetægtsfanger og korttidsdømte, som er negativt stærke indsatte, herunder rockere.

Som anført under pkt. 3.1.2.1. ovenfor, er der efter forarbejderne til § 33 mulighed for at begrænse de indsatte mulighed for fællesskab i arresthusene, når det er nødvendigt på grund af de bygningsmæssige forhold. Graden af fællesskab i arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel, hvor fællesskabsrum anvendes i et vist omfang, er fastlagt i overensstemmelse hermed.

Under hensyn til de tiltagende problemer med at håndtere »negativt stærke« indsatte i kriminalforsorgens institutioner, er det imidlertid Justitsministeriets vurdering, at der er behov for at tilvejebringe en hjemmel til i arresthuse, som er særligt udpeget til at huse indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, at begrænse fællesskabet til rent cellefællesskab alene begrundet i klientellets karakter. En tilsvarende mulighed bør – også som følge af den generelle udvikling i kriminalforsorgens klientel i øvrigt – efter Justitsministeriets vurdering tillige tilvejebringes i forhold til fængselsafdelinger, som er udpeget til at huse indsatte, som udgør en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale og andre i institutionen.

3.2.2. Cellefællesskab i særlige fængselsafdelinger og arresthuse

3.2.2.1. Som det fremgår ovenfor under pkt. 3.1.2., skal en indsat så vidt muligt have adgang til fællesskab med andre indsatte. Bestemmelsen i § 33, stk. 1, medfører dog ikke, at de indsatte selv kan vælge, hvem de vil være sammen med, ligesom bestemmelsen ikke giver ret til at være sammen med alle andre indsatte i institutionen. Efter bestemmelsen og afhængigt af de bygningsmæssige forhold i arresthuset kan kravet om fællesskab være opfyldt i et arresthus, når blot en indsat har fællesskab med én anden indsat, jf. de særlige regler for fællesskab i arresthuse.

I dag findes en lang række bestemmelser i straffuldbyrdelsesloven vedrørende overførsel af indsatte mellem de forskellige institutioner, der tager sigte på at forebygge overgreb på medindsatte, personale og andre i institutionen. Fælles for bestemmelserne er, at de primært sigter til de negativt stærke indsatte, som ved vold, trusler, økonomisk udnyttelse eller anden form for udnyttelse er en styrende faktor i forhold til medindsatte, eller på samme måde søger at få personalet til at foretage eller undlade handlinger. Bestemmelserne kræver ikke, at der konkret kan påvises risiko for overgreb på medindsatte eller personale m.v. Oplysning om, at en indsat tilhører en gruppering, f.eks. rockere, der erfaringsmæssigt optræder som negativt stærke, eller erfaringer fra tidligere fængselsophold,

er tilstrækkeligt til at træffe bestemmelse om f.eks. afsoning i lukket fængsel eller arresthus.

Det vil efter Justitsministeriets opfattelse være en væsentlig fordel for de generelle afsoningsforhold i kriminalforsorgens institutioner, hvis der på tilsvarende måde sikres en klar hjemmel til alene at etablere fællesskab som cellefællesskab, uafhængigt af de bygningsmæssige forhold, i særligt udvalgte fængselsafdelinger og arresthuse. En sådan ordning kan f.eks. benyttes i en situation, hvor en gruppe af indsatte i en af de eksisterende afdelinger for negativt stærke indsatte i statsfængslerne, optræder stærkt truende over for andre indsatte eller personalet eller direkte fremsætter trusler mod udvalgte indsatte eller personale, og hvor det bl.a. under hensyn til de sikkerhedsmæssige forhold for medindsatte og personalet vil være nødvendigt at overføre en eller flere indsatte til en afdeling, hvor der alene er cellefællesskab.

Til understøttelse af de nye initiativer overfor negativt stærke indsatte, finder Justitsministeriet, at der er behov for at ændre reglerne om fællesskab i straffuldbyrdelseslovens § 33. Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at der indsættes en ny bestemmelse i § 33, hvoraf det fremgår, at justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) kan bestemme, at fællesskab i særligt udvalgte fængselsafdelinger og arresthuse uafhængigt af de bygningsmæssige forhold alene skal gennemføres som cellefællesskab mellem to indsatte, det vil sige fællesskab, som består i, at de pågældende to indsatte kun har tilladelse til at besøge hinanden.

Modsat de gældende regler i fællesskabsbekendtgørelsen kapitel 4, hvor der er fastsat særlige regler om cellefællesskab i arresthusene (Københavns Fængsler), skal den nye bestemmelse som følge af klientellets særlige karakter finde anvendelse, uanset om der bygningsmæssigt er mulighed for at etablere fællesskab i fællesskabsrum.

3.2.2.2. Lovforslaget skal ses i sammenhæng med Justitsministeriets øvrige initiativer vedrørende afsoningsforholdene på stærkeafdelingerne i de danske fængsler.

De nye initiativer indebærer bl.a., at Nyborg Statsfængsels og Vestre Fængsels nuværende afdelinger for negativt stærke indsatte – herunder rockere – som har hver ca. 20 indsatte, opdeles i mindre enheder med ca. 8-10 indsatte i hver. Det sker for at styrke orden og disciplin på afdelingerne. Endvidere styrkes ledelsen af afdelingerne for negativt stærke indsatte, og der etableres en særlig efteruddannelse i konflikthåndtering m.v. for personalet.

Derudover etableres der et koordineret regelsæt for de negativt stærke indsatte i alle fængsler med henblik på at sikre ensartede afsoningsvilkår. Reglerne vil bl.a. vedrøre beskæftigelsespligt, besøg, og medbringelse af penge og egne effekter. Beskæftigelsespligten vil således blive håndhævet konsekvent, så alle negativt stærke indsatte fremover vil blive tilbudt beskæftigelse. Indsatte, som ikke vil beskæftiges, får ikke udbetalt løn, og vil skulle opholde sig i aflåste celler i arbejdstiden.

Det sikres derudover, at negativt stærke indsatte ikke får bedre besøgsmuligheder end andre indsatte, og at besøg ikke kan foregå i arbejdstiden. Endelig er forbudet mod veste og klubsymboler i fængsler og arresthuse udvidet, så indsatte ikke længere vil kunne få opbevaret veste m.v. i fængslet med henblik på benyttelse ved udgang og lignende.

Oprettelsen af 25 nye, permanente pladser i arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel - specielt beregnet til negativt stærke indsatte - er et yderligere tiltag i regeringens ønske om en opstramning af de negativt stærke indsattes afsoningsforhold.

3.2.3. Midlertidig begrænsning eller ophævelse af fællesskabet

3.2.3.1. Som det fremgår under pkt. 3.1.3. ovenfor, indeholder straffuldbyrdelseslovens § 63 reglerne om muligheden for at udelukke en indsat fra fællesskab med andre indsatte. Endvidere indeholder § 3, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 573 af 5. juli 2002 om indsattes adgang til fællesskab m.v. med andre i kriminalforsorgens institutioner (fællesskabsbekendtgørelsen) en begrænset adgang til at begrænse eller ophæve fællesskabet midlertidigt, når der foreligger helt særlige situationer.

I lyset af bl.a. fangeoprøret i Nyborg Statsfængsel i foråret 2004 finder Justitsministeriet, at der er behov for at skabe en udtrykkelig hjemmel i straffuldbyrdelsesloven, hvorefter det i alle kriminalforsorgens institutioner er muligt midlertidigt at begrænse eller ophæve fællesskabet for dele eller hele institutionen, når der foreligger helt særlige situationer.

Under hensyn til, at der er tale om et indgreb af en vis intensitet, finder Justitsministeriet, at en sådan foranstaltning bør reguleres direkte i straffuldbyrdelsesloven sammen med de øvrige bestemmelser om fællesskab, herunder om begrænsninger i fællesskabet, og ikke i en administrativ forskrift.

3.2.3.2. På den baggrund foreslås det, at der i straffuldbyrdelsesloven indsættes en ny bestemmelse som § 33 a (lovforslagets § 1, nr. 6). Efter den foreslåede bestemmelse i § 33 a vil der være mulighed for mid-

lertidigt at begrænse eller ophæve fællesskabet i hele eller dele af institutionen, når helt ekstraordinære ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, herunder når det under hensyn til en generelt truende stemning i institutionen er nødvendigt af hensyn til medindsatte og personalets sikkerhed.

Bestemmelsen tager bl.a. sigte på de samme (nødrætslignende) situationer, som er omfattet af fællesskabsbekendtgørelsens § 3. Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. kunne finde anvendelse, hvor der foreligger bombetrusler mod institutionen, hvor der er alvorlige overfald de indsatte imellem eller overfor personalet, hvor der er mistanke om tilstedeværelse af skydevåben eller lignende i institutionen, og hvor den dermed forbundne risiko for indsatte eller personalet gør det nødvendigt midlertidigt at begrænse eller ophæve fællesskabet. Bestemmelsen vil ligeledes kunne anvendes, hvor der er oprør, opræk til oprør eller en generelt truende stemning blandt de indsatte i institutionen eller dele af denne.

Iværksættelsen og opretholdelsen af en foranstaltning efter § 33 a, stk. 1, skal være proportionalt og skånsomt. Institutionen er således forpligtet til i det enkelte tilfælde at foretage en afvejning af indgrebets formål over for den krænkelser og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde. Endvidere skal lempeligere midler være forsøgt eller være åbenbart utilstrækkelige til at opnå det ønskede mål med indgrebet. Endelig skal indgrebet gennemføres så lidt krænkelende for den indsatte, som omstændighederne tillader.

En afgørelse om midlertidig begrænsning eller ophævelse af fællesskabet skal, som det fremgår af ordlyden af stk. 1, være påkrævet, og må ikke have et omfang eller udstrækning, der er mere vidtgående end de ekstraordinære ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn nødvendiggør, jf. den foreslåede bestemmelse i § 33 a, stk. 2, 1. pkt. Efter bestemmelsen skal foranstaltningen ophæves, når ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn tilsiger, at det er forsvarligt at genetablere almindeligt fællesskab, jf. den foreslåede bestemmelse i § 33 a, stk. 2, 2. pkt.

Foranstaltningen skal ud fra proportionalitetshensyn ophæves, så snart det i den konkrete situation er muligt. Hvor lang tid foranstaltningen kan udstrækkes, afhænger dog af de konkrete omstændigheder og indgrebets karakter. Hvis det er nødvendigt at udelukke indsatte i en afdeling eller alle indsatte i en institution fra fællesskab således, at de indsatte ikke har nogen form for fællesskab med andre, vil foranstaltningen på grund af indgrebets karakter som udgangspunkt ikke kunne udstrækkes i samme omfang, som

hvis en afdeling får begrænset fællesskabet, f.eks. ved cellefællesskab.

Bestemmelsen i den foreslåede § 33 a, stk. 2, 2. pkt., har endvidere sammenhæng med den foreslåede bestemmelse i den foreslåede § 33 a, stk. 3, hvoraf det fremgår, at begrænsningen eller ophævelsen af fællesskabet skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader det.

Når fællesskabet er helt ophævet, opholder de indsatte sig i eget opholdsrum uden mulighed for fællesskab med andre indsatte. I sådanne situationer har den indsatte daglig kontakt med personalet f.eks. i forbindelse med udlevering af mad, ledsagelse til bad, toiletbesøg og gårdture. Som følge af kriminalforsorgens omsorgspligt over for de indsatte er personalet forpligtet til at være opmærksom på, om bestemte indsatte bør udtages af foranstaltningen og f.eks. overføres til anden institution.

Efter den foreslåede § 33 a, stk. 4, skal institutionen dagligt overveje, om forholdene kan normaliseres, dvs. om foranstaltningen kan begrænses eller ophæves, og om der er indsatte, der bør udtages af foranstaltningen og f.eks. overføres til anden institution.

Efter den foreslåede § 33 a, stk. 5, skal institutionen endvidere så hurtigt som muligt underrette Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, om afgørelser efter stk. 1. Institutionen skal endvidere dagligt underrette direktoratet, så længe en sådan afgørelse opretholdes helt eller delvist.

Efter bekendtgørelse nr. 673 af 9. juli 2003 om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle m.v., i fængsler og arresthuse (bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab) skal indsatte, der i en sammenhængende periode på mere end 14 dage er udelukket fra fællesskab efter § 63, gives særlige tilbud med henblik på at mindske den særlige belastning og risiko for forstyrrelse af det psykiske helbred, som er forbundet med længerevarende udelukkelse fra fællesskab. I de administrative regler, som skal fastsættes efter den foreslåede § 33 a, stk. 6, vil der bl.a. blive fastsat nærmere regler om tilsynet med de indsatte under den midlertidige foranstaltning. Bl.a. vil det komme til at fremgå, at hvis en fuldstændig ophævelse af fællesskabet helt undtagesvist har en varighed på mere end 14 dage, skal det indgå i de daglige drøftelser mellem institutionen og direktoratet, i hvilket omfang, der kan gives særlige tilbud til de indsatte, svarende til de tilbud, der gives til indsatte, der efter lovens § 63 er udelukket fra fællesskab i mere end 14 dage.

3.3. Forholdet til internationale konventioner

3.3.1. Indledning

Udelukkelse fra fællesskab svarer til enrumsanbringelse i menneskeretlig terminologi (»solitary confinement«).

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) indeholder i artikel 3 et forbud mod tortur og anden umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Ifølge Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis kan artikel 3 ikke fortolkes som et generelt forbud mod enrumsanbringelse, og selv om længerevarende enrumsanbringelse ikke er ønskeligt, kan en sådan anbringelse være tilladt f.eks. af hensyn til sikkerhed eller disciplin eller for at beskytte den pågældende indsatte fra andre indsatte (og omvendt).

En enrumsanbringelse kan imidlertid i konkrete tilfælde udgøre et indgreb i strid med EMRK artikel 3. Ved vurderingen heraf tager Menneskerettighedsdomstolen hensyn til de konkrete faktiske omstændigheder i sagen, herunder de særlige afsoningsforhold, indgrebets strengthed, varigheden og formålet med enrumsanbringelsen samt dens fysiske og psykiske effekt på den pågældende person, jf. bl.a. Ensslin, Baader og Raspe mod Tyskland (afgørelse af 8. juli 1978) og Erdem mod Tyskland (afgørelse af 9. december 1999). Menneskerettighedsdomstolen kan derudover bl.a. lægge vægt på, dels hvilke minimumsstandarder for behandlingen af indsatte der må antages at finde anvendelse i Europarådets medlemslande, herunder Europarådets Europæiske Fængselsregler, dels hvilke anbefalinger og kritikpunkter Europarådets Torturkomité (CPT) har haft i forhold til Danmark og brugen af enrumsanbringelse/isolationsfængsling.

3.3.2. Cellefællesskab i særlige arresthuse

Efter den foreslåede bestemmelse i § 33 a, stk. 2, vil udgangspunktet fortsat være, at indsatte så vidt muligt skal have fællesskab med andre indsatte. Kun i særligt udvalgte fængselsafdelinger og arresthuse, vil der ske en begrænsning i fællesskabet, således at fællesskabet for disse indsatte vedkommende uafhængigt af de bygningsmæssige forhold vil blive gennemført som cellefællesskab mellem to indsatte. Bestemmelsen omhandler således kun et meget begrænset antal indsatte.

I det omfang, der måtte være behov for at ophæve et cellefællesskab, vil det kun kunne finde sted, hvis betingelserne for udelukkelse fra fællesskab i straf fuldbyrdelseslovens § 63 eller betingelserne for midlertidig ophævelse eller begrænsning af fællesskabet i forslaget til den nye bestemmelse i § 33 a er opfyldt.

Eftersom begrænsningen ikke vil indebære en fuldstændig udelukkelse fra fællesskabet («solitary confinement»), må indgrebet efter Justitsministeriets opfattelse generelt anses for foreneligt med EMRK artikel 3. Som anført under pkt. 3.3.1. ovenfor, kan en enrumsanbringelse i en konkret sag udgøre en krænkelse af EMRK artikel 3, hvis f.eks. den indsatte under afsoningen udvikler en psykisk sygdom på grund af enrumsanbringelsen. For at sikre, at indsatte, der alene har mulighed for cellefællesskab, ikke lider psykisk overlast, er det nødvendigt ved gennemførelsen af cellefællesskab i særlige arresthuse, at der løbende sker tilsyn med de pågældende, så der kan gribes ind omgående, hvis forholdene tilsiger det.

3.3.3. Midlertidig begrænsning eller ophør af fællesskab

Efter den foreslåede bestemmelse i § 33 a kan der ske en midlertidig kollektiv begrænsning eller ophævelse af fællesskabet, når helt ekstraordinære ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, herunder hvor det er nødvendigt af hensyn til medindsatte og personalets sikkerhed på grund af en generelt truende stemning.

I et sådant tilfælde kan der være tale om, at den indsatte isoleres på eget opholdsrum uden fællesskab med andre indsatte. Som anført ovenfor under pkt. 3.3.1., forbyder EMRK artikel 3 ikke generelt enrumsanbringelse, men enrumsanbringelse kan efter en konkret vurdering udgøre et indgreb i strid med EMRK artikel 3.

Ifølge den foreslåede bestemmelse i § 33 a, stk. 1, vil der alene kunne ske midlertidig ophævelse af fællesskabet, når helt ekstraordinære ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det nødvendigt. Der vil således være tale om ganske særlige tilfælde, hvor f.eks. indsatte foretager alvorlige overfald på medindsatte eller på personalet, hvor der er optræk til oprør i institutionen, eller hvor der foreligger bombetrusler mod institutionen. I disse helt ekstraordinære situationer vil det efter Justitsministeriets opfattelse være foreneligt med EMRK artikel 3 at begrænse eller ophæve fællesskabet i institutionen eller dele af den. I sådanne situationer vil det i almindelighed ikke være muligt at foretage en konkret vurdering af, om den enkelte indsatte udgør en fare for sine medindsatte eller for personalet, hvorfor situationen ikke kan imødegås ved udelukkelse fra fællesskab efter straffuldbyrdelseslovens § 63.

Der lægges i den forbindelse også vægt på det proportionalitetskrav, der er indeholdt i den foreslåede § 33 a, stk. 1 og 2. I henhold til § 33 a, stk. 2, stilles der

således krav om, at der i videst muligt omfang skal ske en begrænsning af fællesskabet i stedet for udelukkelse, f.eks. i form af cellefællesskab, således at færrest mulige kommer til at sidde enerumsanbragt. Adgangen til at udelukke de indsatte fuldstændig fra fællesskab må således kun anvendes, hvis andre, mindre indgribende, foranstaltninger har været overvejet.

Endvidere er der tale om et midlertidigt indgreb, der ifølge den foreslåede § 33 a, stk. 2, ikke må udstrækkes længere, end de ekstraordinære ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn nødvendiggør. Derudover følger det af kriminalforsorgens omsorgspligt over for de indsatte, at personalet er forpligtet til også ved den løbende daglige kontakt med de indsatte at være opmærksomme på, om bestemte indsatte bør udtages af foranstaltningen og f.eks. overføres til anden institution. Endelig skal institutionen i forbindelse med de daglige overvejelser om, hvorvidt foranstaltningen kan ophæves eller begrænses, også overveje, om bestemte indsatte bør udtages af ordningen. Herved sikres det, at der omgående kan gribes ind, hvis forholdene tilsiger det, så en indsat, der har et særligt behov herfor, kan få adgang til fællesskab igen, eventuelt ved overflyttelse til et andet afsoningssted.

Efter Justitsministeriets opfattelse indeholder bestemmelsen således en række materielle og formelle begrænsninger, hvorfor EMRK artikel 3 ikke vil være til hinder for gennemførelsen af sådanne indgreb under de nævnte helt ekstraordinære omstændigheder.

4. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Den foreslåede ordning, som indebærer mulighed for, at personer, der er idømt ubetinget fængselsstraf i indtil 3 måneder for overtrædelse af færdselsloven, skal kunne fuldbyrde straffen på bopælen med elektronisk fodlænke, skønnes at ville omfatte en strafmasse svarende til ca. 150 fængselspladser. Lovforslaget – og det nævnte skøn – skal ses i sammenhæng med det samtidig fremsatte forslag til lov om ændring af færdselsloven (Sanktionsfastsættelse i sager om spirituskørsel m.v.), der indeholder forslag til skærper af straffen for spiritus- og promillekørsel og kørsel i frakendelsestiden.

Udgifterne til etablering af den foreslåede ordning med 150 elektronisk overvågede afsonere skønnes at udgøre 40,3 mio. kr. i 2005, heraf 20,8 mio. kr. i etableringsudgifter, og herefter 39 mio. i årlig drift. Udgifterne er indbudgetteret på finansloven 2005.

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser og indeholder ikke EU-retlige aspekter.

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	40,3 mio. kr. og herefter 39 mio. kr. årligt i drift
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

5. Hørte myndigheder m.v.

Lovforslaget har forud for fremsættelsen været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, præsidenterne for Københavns Byret og for retterne i Odense, Århus, Aalborg og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Rigspolitichefen, Politidirektøren i København, Foreningen af Politimestre i Danmark, Politiforbundet i Danmark, Dansk Fængselsforbund, Kriminalforsorgsforeningen, HK Landsklubben Kriminalforsorgen, Foreningen af Fængselsinspektører, vicefængselsinspektører og økonomichefer, Dansk Socialrådgiver Forening, Landsforeningen af beskikkede advokater, Advokatrådet, Institut for Menneskerettigheder, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Dansk Retspolitisk Forening og samtlige tjenestesteder under kriminalforsorgen.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

I lovforslagets bilag 1 er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de nugældende bestemmelser.

Til § 1

Til nr. 1 (§ 8, stk. 4)

Det følger af bestemmelsen, at straffuldbyrdelse for dømte, der efter reglerne i kapitel 13 a er meddelt tilfaldelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, iværksættes, når kriminalforsorgen giver meddelelse til den pågældende herom.

Som anført under pkt. 2.3.6. i lovforslagets almindelige bemærkninger, iværksættes den dømtes strafudståelse på bopælen i praksis ved, at kriminalforsorgen efter montering af senderen (den elektroniske fodlænke) på den dømtes ankel og efterprøvning af det elektroniske overvågningssystem meddeler den dømte, at straffuldbyrdelsen er iværksat. Frå dette tidspunkt skal den pågældende overholde de vilkår, der gælder for straffuldbyrdelsen på bopælen, jf. bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 78 c.

Kriminalforsorgen (Kriminalforsorgen i Frihed) skal umiddelbart herefter foretage en beregning af straffetiden efter den almindelige regel i straffuldbyrdelseslovens § 14, jf. pkt. 2.3.6. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Vedrørende den dømtes mulighed for at opnå strafafbrydelse efter straffuldbyrdelsens iværksættelse, jf. straffuldbyrdelseslovens § 76, henvises til pkt. 2.3.9. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til nr. 2

Ændringen af overskriften til straffuldbyrdelseslovens kapitel 7 er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 8 (§§ 78 a-78 f), hvorefter fængselsstraf skal kunne fuldbyrdes ikke alene i en af kriminalforsorgens afsøningsinstitutioner, men ligeledes på bopælen under intensiv overvågning og kontrol.

Til nr. 3 (§ 20, stk. 3)

Straffuldbyrdelseslovens § 20 indeholder en angivelse af de institutioner m.v., hvori fængselsstraf kan fuldbyrdes. Det følger af § 20, at fængselsstraf nor-

malt fuldbyrdes i fængsel eller arresthus. Fuldbyrdelse af fængselsstraf kan dog i visse særlige tilfælde ligeledes finde sted i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. udenfor kriminalforsorgen efter lovens § 78.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* indebærer, at fængselsstraf i særlige tilfælde herudover kan fuldbyrdes på den dømtes bopæl under intensiv overvågning og kontrol efter de foreslåede regler i §§ 78 a-78 f.

Vedrørende de nærmere betingelser for adgangen til at udstå straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol henvises til bemærkningerne til §§ 78 a-78 f.

Til nr. 4 (§ 33, stk. 2.)

Efter den gældende bestemmelse i § 33 skal en indsat så vidt muligt have adgang til fællesskab med andre indsatte. Ordene »så vidt muligt« sigter bl.a. til, at de fysiske forhold i arresthusene giver begrænsede muligheder for fællesskab.

Med lovforslaget § 1, nr. 4, indsættes en bestemmelse (§ 33, stk. 2), hvorefter justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) kan bestemme, at fællesskab i fængselsafdelinger eller arresthuse, som er udpeget til at huse indsatte, der udgør en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, skal gennemføres som cellefællesskab med en anden indsat i eget opholdsrum efter kriminalforsorgens nærmere bestemmelse.

Efter bestemmelsen skal fællesskabet i sådanne arresthuse således begrænses til cellefællesskab alene med henvisning til arresthusets særlige klientel, uanset om der bygningsmæssigt m.v. er mulighed for mere fællesskab.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5. (§ 33, stk. 5)

Med lovforslagets § 1, nr. 5, bestemmes det, at justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) fastsætter nærmere bestemmelser om afsoningsforholdene i fængselsafdelinger og arresthuse, der er udpeget til at huse indsatte, der udgør en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6. (§ 33 a)

Som ny § 33 a indsættes en bestemmelse, hvorved der bliver mulighed for at begrænse eller ophæve fællesskabet midlertidigt i en institution eller dele af den-

ne, når helt ekstraordinære ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet.

§ 33 a, *stk. 1*, indebærer, at institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, midlertidigt kan begrænse eller ophæve fællesskabet i institutionen eller dele af denne, når helt ekstraordinære ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, herunder når det på grund af en generelt truende stemning er nødvendigt af hensyn til medindsatte eller personalets sikkerhed.

Ved iværksættelsen af en foranstaltning efter § 33 a, *stk. 1*, skal den mindst indgribende foranstaltning vælges, hvis de praktiske forhold tillader det, og indgrebet skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader det, jf. proportionalitetsgrundsætningen og skånsomhedsgrundsætningen. Som det fremgår af bemærkningerne til § 33 a, *stk. 6*, nedenfor, forudsættes det, at der i administrative forskrifter fastsættes regler om tilsyn m.v. i lighed med de regler, der i dag er gældende for indsatte, der udelukkes fra fællesskab efter straffuldbyrdelseslovens § 63.

Efter § 33 a, *stk. 2*, må en afgørelse om midlertidig begrænsning eller ophævelse af fællesskabet efter *stk. 1*, ikke have et omfang eller udstrækning, der er mere vidtgående end ekstraordinære ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn nødvendiggør. Før der træffes afgørelse om en midlertidig begrænsning eller ophævelse af fællesskabet, bør det således nøje overvejes, hvilke afdelinger der skal omfattes af foranstaltningen, og om det findes nødvendigt at begrænse eller ophæve fællesskabet for samtlige indsatte i institutionen. Endvidere skal det overvejes, hvorvidt det er nødvendigt at ophæve fællesskabet fuldt ud, eller om en begrænsning af fællesskabet, f.eks. i form af cellefællesskab, vil være tilstrækkelig.

Som det fremgår af 2. pkt. i *stk. 2*, skal foranstaltningen ophæves, når ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn tilsiger, at det er forsvarligt at genetablere almindeligt fællesskab. Den tidsmæssige udstrækning af foranstaltningen afhænger således af de konkrete forhold og indgrebets karakter.

Det følger af § 33 a, *stk. 3*, at udelukkelse fra fællesskab skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader det. § 33 a, *stk. 4*, indebærer, at institutionen *dagligt* skal overveje, om en foranstaltning efter *stk. 1* kan ophæves eller begrænses. Institutionen skal således løbende være opmærksom på, om der er indsatte som, f.eks. på baggrund af personalets observationer i forbindelse med den daglige kontakt med de indsatte, bør udtages af foranstaltningen, f.eks. ved overførsel til anden institution

Efter § 33 a, stk. 5, skal institutionen så hurtigt som muligt underrette Justitsministeriet (Direktoratet for Kriminalforsorgen), om en afgørelse efter stk. 1. Institutionen skal endvidere dagligt underrette direktoratet, så længe en sådan afgørelse efter stk. 1 opretholdes.

Efter § 33 a, stk. 6, fastsætter justitsministeren nærmere regler om foranstaltningerne efter stk. 1. I de administrative forskrifter vil det blive præciseret, at institutionerne er forpligtet til dagligt at overveje, om begrænsningen skal opretholdes helt eller delvist. Endvidere vil det komme til at fremgå, at institutionerne er forpligtede til, så vidt det er muligt, at iværksætte tiltag med henblik på at sikre, at forholdene normaliseres så hurtigt som muligt, således at det vil være forsvarligt at genetablere almindeligt fællesskab.

Derudover vil der blive fastsat nærmere bestemmelser om tilsynet med de indsatte, mens den midlertidige foranstaltning er iværksat. Som det fremgår under pkt. 3.2.3.2. ovenfor, vil der bl.a. blive fastsat regler om, at hvis en midlertidig ophævelse af fællesskabet helt undtagesvist udstrækkes i mere end 14 dage, skal det indgå i de daglige drøftelser mellem institutionen og direktoratet, om de indsatte skal gives særlige tilbud, svarende til de tilbud, der efter gældende regler skal gives til indsatte, der i mere end 14 dage er udelukket fra fællesskab efter straffuldbyrdselslovens § 63.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7 (§ 75, stk. 1)

De gældende bestemmelser i straffuldbyrdselslovens § 75 vedrører spørgsmålet om strafafbrydelse i tilfælde, hvor det følger umiddelbart af handlinger foretaget af indsatte i kriminalforsorgens institutioner m.v. Efter de gældende bestemmelser i straffuldbyrdselslovens § 75, stk. 1, nr. 1 og 2, afbrydes straffuldbyrdselsen, hvis den indsatte udebliver, undviger eller i øvrigt selvforskyldt unddrager sig straffuldbyrdselsen eller anhøldes og varetægtsfængsles i mindst 24 timer.

I lovens § 75, stk. 1, foreslås »indsatte« ændret til »dømte«, således at fuldbyrdelse af fængselsstraf efter dennes iværksættelse også afbrydes i tilfælde af undvigelse, hvor den dømte udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol.

Uanset om der er tale om straffuldbyrdelse i en af kriminalforsorgens institutioner m.v. eller på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, indebærer strafafbrydelsen, at der skal foretages en omberegning af straffetiden, jf. den almindelige regel straffuldbyrdselslovens § 16.

Vedrørende spørgsmålet om anvendelse af straffelovens § 124 i tilfælde, hvor en dømt udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, henvises til pkt. 2.3.11. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8 (§§ 78 a-78 f)

Til kapitel 13 a

Fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol

Lovforslagets kapitel 13 a (§§ 78 a-78 f) indeholder forskellige bestemmelser om fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol.

I § 78 a er det fastsat, hvilke personer der kan ansøge om at udstå fængselsstraf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol. § 78 b regulerer spørgsmålet om, hvilke betingelser den dømte skal opfylde for at kunne meddeles tilladelse til strafudståelse på bopælen. I § 78 c er opregnet de vilkår, som gælder for udståelse af fængselsstraf på bopælen. § 78 d vedrører spørgsmålet om tilsyn og kontrol med den dømte under straffuldbyrdselsen på bopælen samt afgivelse af indberetning ved vilkårovertrædelser m.v., mens de tilfælde, hvor en tilladelse til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. kan tilbagekaldes, er reguleret i § 78 e. § 78 f regulerer spørgsmålet om overførsel, herunder midlertidig overførsel, til fængsel eller arresthus.

Til § 78 a

Anvendelsesområde

Bestemmelsen vedrører anvendelsesområdet for fuldbyrdelse af fængselsstraf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 78 a, stk. 1, kan justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, efter ansøgning fra personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 3 måneder for overtrædelse af færdselsloven, meddele tilladelse til, at straffen udstås på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter bestemmelserne i kapitel 13 a.

Tilladelse til strafudståelse på bopælen vil udelukkende kunne meddeles personer, der er idømt en ubetinget fængselsstraf.

Det er ikke et krav, at den ubetingede fængselsstraf, som ansøgningen vedrører, er idømt ved samme dom, når blot den samlede fængselsstraf ikke overstiger 3 måneder. Er en person før, samtidig med eller efter idømmelsen af den fængselsstraf, som den pågældende ønsker at udstå på bopælen, idømt straf af bøde, vil

en sådan bødestraf endvidere ikke afskære den pågældende fra at kunne meddeles tilladelse til at udstå fængselsstraffen på bopælen med elektronisk fodlænke m.v.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Kompetencen til at træffe afgørelse efter stk. 1 og stk. 2 vil blive henlagt til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Bestemmelsen i § 78 a, stk. 2, 1. pkt., bemyndiger justitsministeren til at udstede regler om den administrative behandling af ansøgninger om strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol. Efter § 78, stk. 2, 2. pkt., vil justitsministeren i forbindelse hermed kunne bestemme, at der kan tillægges ansøgninger indgivet inden udløbet af bestemte frister opsættende virkning, således at straffuldbyrdelsen udsættes.

De administrative forskrifter, som vil blive udstedt i medfør af den foreslåede § 78 a, stk. 2, vil i vidt omfang svare til de administrative regler, der er udstedt i medfør af de gældende bestemmelser i straffuldbyrdelseslovens §§ 11 og 12 om udsættelse af straffuldbyrdelsen, jf. ovenfor under pkt. 2.1.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 78 b

Betingelser for meddelelse af tilladelse

§ 78 b regulerer spørgsmålet om, hvilke betingelser en person skal opfylde for at kunne meddeles tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol. Opfylder den dømte ikke samtlige de i bestemmelsens stk. 1, nr. 1-4, nævnte betingelser, vil den pågældende ikke kunne meddeles tilladelse til strafudståelse på bopælen. Tilladelse til strafudståelse på bopælen skal endvidere nægtes meddelt, hvis fuldbyrdelsesformen som følge af den dømtes forhold ikke findes hensigtsmæssig, jf. bestemmelsens stk. 2.

Efter *stk. 1, nr. 1*, er det en betingelse for meddelelse af tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, at den dømtes boligforhold er af en sådan beskaffenhed, at straffuldbyrdelse på bopælen kan gennemføres under intensiv overvågning og kontrol.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I *stk. 1, nr. 2*, er det fastsat, at en tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol endvidere er betinget af, at den dømtes beskæftigelsesforhold i form af arbejde, uddannelse eller lignende er af en sådan beskaffenhed, at straffuld-

byrdelsen kan gennemføres under intensiv overvågning og kontrol. Om den dømte er beskæftiget som lønmodtager, selvstændig erhvervsdrivende, studier eller lignende er uden betydning.

Den dømtes arbejde, uddannelse eller lignende bør som udgangspunkt have et tidsmæssigt omfang af minimum 20 timer og maksimalt 37 timer ugentlig.

Som anført ovenfor under pkt. 2.3.3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil en person, der er arbejdsløs, som udgangspunkt ikke kunne meddeles tilladelse til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. Andre personer uden beskæftigelse, f.eks. folkepensionister, førtidspensionister og efterlønsmodtagere, vil kunne anses for at opfylde beskæftigelseskravet ved deltagelse i dagcenteraktiviteter, programvirksomhed i kriminalforsorgens regi eller lignende. I sådanne tilfælde kan beskæftigelseskravet anses for opfyldt, uanset at den pågældendes beskæftigelsesaktivitet(er) udgør mindre end 20 timer ugentlig.

Efter *stk. 1, nr. 3*, er meddelelse af en tilladelse til strafudståelse på bopælen desuden betinget af, at den dømte, når den dømte tidligere har udstået straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, i et tidsrum af 2 år forud for idømmelsen af den straf, som ansøgningen vedrører, ikke er idømt højere straf end bøde.

Den tidsmæssige grænse på 2 år svarer til den prøvetid, som normalt fastsættes i betingede domme med vilkår om alkoholistbehandling og i sager om prøveløsladelse, jf. pkt. 2.1.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Efter *stk. 1, nr. 4*, er det endvidere en betingelse, at personer, der har samme bopæl som den dømte, og som er over 18 år, meddeler samtykke til, at straffuldbyrdelsen kan finde sted på den fælles bopæl. Som anført under pkt. 2.3.3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger, er samtykke bl.a. nødvendigt, fordi der i boligen skal installeres elektronisk overvågningsudstyr, ligesom den overvågning og kontrol, der vil finde sted i fuldbyrdelsesperioden, består i uanmeldte kontrolbesøg på bopælen m.v.

I *stk. 2* er det fastsat, at tilladelse til udståelse af fængselsstraf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol nægtes meddelt, hvis denne fuldbyrdelsesform som følge af den dømtes forhold ikke findes hensigtsmæssig.

Om en tilladelse til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. skal nægtes meddelt efter denne bestemmelse, må bero på en konkret vurdering af den dømtes forhold i hvert enkelt tilfælde. Der hen-

vises i den forbindelse til pkt. 2.3.3.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Efter *stk. 3, 1. pkt.*, foretager kriminalforsorgen til brug for afgørelsen af, om den dømte opfylder betingelserne i stk. 1, nr. 1-4, en nærmere undersøgelse af den dømtes forhold, herunder vedkommendes boligforhold, beskæftigelsesforhold samt fysiske og psykiske tilstand.

Undersøgelsen har ikke kun til formål at afdække, om den dømte opfylder de i stk. 1, nr. 1-4, nævnte betingelser, men ligeledes til formål at afdække, om den dømtes personlige forhold gør straffuldbyrdelse på bopælen uhensigtsmæssig.

Efter *stk. 3, 2. pkt.*, kan kriminalforsorgen, hvis denne finder det fornødent, i forbindelse med egnethedsundersøgelsen af den dømte udtage udåndingsprøver og urinprøver.

Udtagelse af sådanne prøver har til formål at afdække, om den dømte har et behandlingskrævende alkoholmisbrug eller andet misbrug, f.eks. misbrug af euforiserende stoffer eller lignende, jf. pkt. 2.3.4. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I bestemmelsen i *stk. 4* er det fastsat, at den dømtes nægtelse af at deltage i den i § 78 b, stk. 3, nævnte undersøgelse kan medføre, at den pågældende meddeles afslag på sin ansøgning om tilladelse til at udstå den idømte fængselsstraf på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. Dette gælder ikke kun i tilfælde, hvor den dømte inden undersøgelsens iværksættelse tilkendegiver, at den pågældende ikke ønsker at medvirke ved undersøgelsens foretagelse, eller hvor den dømte udebliver herfra, men ligeledes i tilfælde, hvor den dømte ikke samarbejder ved undersøgelsens foretagelse.

Til § 78 c

Vilkår

Bestemmelsen fastlægger, på hvilke vilkår en tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol meddeles. Overtrædelse af vilkårene vil efter omstændighederne kunne medføre, at den meddelte tilladelse tilbagekaldes med den følge, at den dømte skal afsones den resterende del af straffen i fængsel eller arresthus, jf. bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 78 e.

Efter *stk. 1, nr. 1*, er det et vilkår, at den dømte ikke begår strafbart forhold i fuldbyrdelsesperioden.

Dette vilkår svarer til, hvad der f.eks. gælder for dømte, der prøveløslades, jf. straffelovens § 39, stk. 1, dømte, der meddeles tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdelsen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 13, stk. 1, og dømte, der meddeles tilladelse til midlertidigt el-

ler for hele eller resten af straffetiden anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, jf. straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 3.

I *stk. 1, nr. 2*, er det fastsat, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden kun må forlade sin bopæl inden for de af tilsynsmyndigheden fastsatte tidsrum.

Forlader den dømte sin bopæl på tidspunkter, hvor den pågældende har pligt til at opholde sig dér, vil den dømte efter omstændighederne kunne straffes efter straffelovens § 124 (fangeflugt), jf. pkt. 2.1.4. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Efter *stk. 1, nr. 3*, må den dømte i fuldbyrdelsesperioden endvidere kun forlade sin bopæl for at deltage i aktiviteter, som tilsynsmyndigheden har godkendt.

Som anført ovenfor under pkt. 2.3.4.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger, skal tilsynsmyndigheden i samarbejde med den dømte inden fuldbyrdelsens iværksættelse udarbejde et aktivitetsskema for den dømte, hvoraf det vil fremgå, inden for hvilke tidsrum den dømte har pligt til at opholde sig på bopælen, inden for hvilke tidsrum den dømte skal befinde sig på sit arbejde, uddannelsesinstitution eller lignende, inden for hvilke tidsrum den dømte kan forlade sin bopæl med henblik på foretagelse af personlige indkøb, tøjvask m.v., inden for hvilke tidsrum den dømte skal deltage i programvirksomhed, behandling, kontrolbesøg hos tilsynsmyndigheden m.v.

Efter *stk. 1, nr. 4*, er det endvidere et vilkår, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden ikke indtager alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning, herunder f.eks. anabolske steroider.

I *stk. 1, nr. 5*, er det fastsat, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden ikke må udeblive helt eller delvis fra sit arbejde, uddannelse eller lignende. Kan den dømte ikke møde på arbejde, f.eks. på grund af sygdom eller lignende, skal den pågældende straks underrette tilsynsmyndigheden herom.

Det er desuden et vilkår, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden deltager i et program, der har til formål at forbedre den dømtes muligheder for fremover at leve en kriminalitetsfri tilværelse, jf. *stk. 1, nr. 6*.

Hvilken programvirksomhed, den dømte skal pålægges at deltage i, samt programvirksomhedens tidsmæssige udstrækning, afgøres af tilsynsmyndigheden efter en konkret vurdering af den dømtes behov for bistand, støtte og vejledning, jf. pkt. 2.3.5.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Efter *stk. 1, nr. 7*, er det herudover et vilkår, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden undergiver sig kriminalforsorgens tilsyn og kontrol, herunder elektronisk kontrol m.v., samt overholder de forskrifter, som kri-

minalforsorgen fastsætter til gennemførelsen af tilsynet.

Om tilsynet og kontrollen med den dømte i fuldbyrdsperioden, herunder om teknikken med den elektroniske overvågning, henvises til 2.3.5.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I *stk. 1, nr. 8*, er det fastsat, at den dømte holder tilsynsmyndigheden underrettet om forhold af betydning for straffuldbyrdelsen på bopælen samt møder op hos tilsynsmyndigheden efter dennes nærmere bestemmelse.

Som anført under pkt. 2.3.6.5. i lovforslagets almindelige bemærkninger, kan en tilladelse til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. tilbagekaldes, hvis den dømte ikke længere opfylder betingelserne for at udstå den idømte fængselsstraf på bopælen, f.eks. fordi den pågældende ikke længere har egnede boligforhold eller beskæftigelsesforhold m.v. Det er derfor fundet nødvendigt at fastsætte som vilkår, at den dømte skal holde tilsynsmyndigheden underrettet om forhold af betydning for straffuldbyrdelsen på bopælen.

Ligesom det er tilfældet med antallet af uanmeldte besøg, udtagelse af udåndingsprøver og urinprøver m.v., jf. pkt. 2.3.5.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger, overlades det til tilsynsmyndigheden at bestemme konkret i hvert enkelt tilfælde, i hvilket omfang den dømte skal have pligt til at møde op hos tilsynsmyndigheden.

I *stk. 2* er det fastsat, at der endvidere kan fastsættes andre vilkår, der findes hensigtsmæssige, herunder vilkår om, at den dømte underkaster sig en struktureret, kontrolleret alkoholistbehandling. Der henvises i den forbindelse til pkt. 2.3.5.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 78 d

Gennemførelse af tilsyn, kontrol m.v.

Efter *stk. 1, 1. pkt.*, fører kriminalforsorgen tilsyn med den dømte i fuldbyrdsperioden, herunder med overholdelsen af de i § 78 c nævnte vilkår. Om tilsynet og kontrollen med den dømte i fuldbyrdsperioden, herunder om teknikken med den elektroniske overvågning, henvises til 2.3.5.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

I *stk. 2, 2. pkt.*, er det fastsat, at tilsynsmyndigheden, inden fuldbyrdelsen iværksættes, skal vejlede den dømte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og de for fuldbyrdelsen fastsatte vilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelser.

Efter *stk. 2* afgiver tilsynsmyndigheden indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen, hvis den dømte ikke længere opfylder betingelserne for straf-fuldbyrdelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, hvis den dømte overtræder de for fuldbyrdelsen gældende vilkår, eller hvis kriminalforsorgens tilsyn og kontrol med den dømte ikke kan gennemføres på grund af dennes adfærd.

Indberetning skal finde sted med henblik på, at Direktoratet for Kriminalforsorgen kan tage stilling til, om den meddelte tilladelse skal tilbagekaldes, jf. nedenfor i bemærkningerne til § 78 e. Indberetningen bør ske umiddelbart efter indtræden af de konkrete omstændigheder, der danner grundlag for indberetningen.

Som anført under pkt. 2.3.7.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger, vil det være forbundet med et vist skøn, om indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen skal finde sted.

Bestemmelsen i *stk. 3* bemyndiger justitsministeren til at fastsætte regler om tilsynets gennemførelse, herunder om tilsynets iværksættelse, kontakthyppeghed, elektronisk overvågning, kontrolbesøg, foretagelse af udåndingsprøver og urinprøver m.v.

Bemyndigelsen skal bl.a. udnyttes til at fastsætte nærmere regler om kriminalforsorgens forpligtelser som tilsynsmyndighed.

Til § 78 e

Tilbagekaldelse af tilladelse

I bestemmelsen fastslås det, at en tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol kan tilbagekaldes i en række tilfælde. Kompetencen til at tilbagekalde en sådan tilladelse henlægges – som det er tilfældet med kompetencen til meddelelse af tilladelse – til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Det forudsættes, at Direktoratet for Kriminalforsorgen kort tid efter modtagelsen af en indberetning om f.eks. en vilkårsovertrædelse træffer afgørelse om, hvorvidt den meddelte tilladelse skal tilbagekaldes, jf. ovenfor under pkt. 2.3.8. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Inden der træffes afgørelse om tilbagekaldelse af en tilladelse til strafudståelse på bopælen, skal den dømte efter almindelige forvaltningsretlige regler have lejlighed til at udtale sig. Den dømte bør i den forbindelse meddeles en frist til at fremsætte eventuelle bemærkninger, men en sådan frist kan efter omstændighederne være meget kort.

F. t. l. vedr. fuldbyrdelse af straf m.v.

Efter *stk. 1, nr. 1*, kan en tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol tilbagekaldes, hvis den dømte anmoder derom.

I *stk. 1, nr. 2*, er det fastsat, at en tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol endvidere kan tilbagekaldes, hvis den dømte inden fuldbyrdelsens iværksættelse har begået strafbart forhold.

Om tilbagekaldelse bør finde sted, vil afhænge af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, jf. ovenfor under pkt. 2.3.8.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Er den begåede lovovertrædelse af bagatelagtig karakter – f.eks. en bøde for kørsel på cykel uden lys eller lignende – bør tilbagekaldelse ikke finde sted. Tilbagekaldelse bør i øvrigt ikke ske i tilfælde, hvor straffen for den konkrete lovovertrædelse ikke overstiger eller vil overstige bøde, se dog pkt. 2.3.8.6. i lovforslagets almindelige bemærkninger om indtagelse af euforiserende stoffer m.v. Er der tale om en færdselslovovertrædelse, bør der heller ikke ske tilbagekaldelse, medmindre den pågældende idømmes eller må antages at ville blive idømt en fængselsstraf, der – sammenlagt med den fængselsstraf, som den allerede meddelte tilladelse til strafudståelse på bopælen vedrører – overstiger 3 måneder, jf. ovenfor under pkt. 2.3.2.1. Det kan imidlertid – hvis den dømte idømmes yderligere fængselsstraf for en færdselslovovertrædelse – blive nødvendigt at ændre den meddelte tilladelse, således at den samlede straf på maksimalt 3 måneders fængsel kan fuldbyrdes uden afbrud.

Efter *stk. 1, nr. 3*, kan en tilladelse til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v. endvidere tilbagekaldes, hvis den dømte på tidspunktet for fuldbyrdelsens iværksættelse eller under denne frihedsberøves af anden grund end til fuldbyrdelse af den fængselsstraf, som den meddelte tilladelse vedrører. En sådan frihedsberøvelse kan f.eks. bestå i anholdelse eller varetægtsfængsling i mere end 24 timer.

I *stk. 1, nr. 4*, er det fastsat, at en tilladelse herudover kan tilbagekaldes, hvis den dømte på tidspunktet for straffuldbyrdelsens iværksættelse eller under denne ikke længere opfylder de i § 78 b, stk. 1, nr. 1, 2 og 4, nævnte betingelser for straffuldbyrdelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v.

Også her vil det afhænge af en konkret vurdering, om den skete ændring i den pågældendes forhold medfører, at det ikke længere er muligt at gennemføre straffuldbyrdelsen på bopælen, jf. pkt. 2.3.8.4. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Efter *stk. 2, 1. pkt.*, kan en tilladelse til strafudståelse på bopælen desuden tilbagekaldes, hvis den dømte

overtræder de i § 78 c, stk. 1, nr. 1-8, nævnte vilkår. Det samme gælder, hvis den dømte overtræder vilkår fastsat i medfør af § 78 c, stk. 2, eller hvis kriminalforsorgens tilsyn og kontrol med den dømte ikke kan gennemføres på grund af dennes adfærd, jf. *stk. 2, 2. pkt.*

Som anført under pkt. 2.3.8.5. i lovforslagets almindelige bemærkninger, afhænger det af et konkret skøn, om der er sket en vilkårsovertrædelse, der skal medføre tilbagekaldelse, men det forudsættes, at tolerancen over for vilkårsovertrædelser skal være meget lav. Er den dømtes overtrædelse enkeltstående og helt bagatelagtig, eller foreligger der i øvrigt særlige omstændigheder, kan tilbagekaldelse af den meddelte tilladelse til strafudståelse på bopælen undlades.

Efter bestemmelsen i *stk. 3* skal den dømte snarest muligt underrettes om tilladelsens tilbagekaldelse. Det forudsættes, at den dømte så vidt muligt underrettes om afgørelsen samme dag, som afgørelsen er truffet.

Som anført under pkt. 2.3.8.6. i lovforslagets almindelige bemærkninger, skal den dømte, hvis straffuldbyrdelsen på bopælen er iværksat på det tidspunkt, hvor tilladelsen tilbagekaldes, overføres til afsoning af den resterende del af straffen i umiddelbar forbindelse med, at den pågældende underrettes om afgørelsen. Er straffuldbyrdelsen endnu ikke iværksat, skal den dømte indsættes til afsoning i fængsel eller arresthus snarest muligt.

Til § 78 f

Bestemmelsen vedrører spørgsmålet om overførsel af den dømte til fængsel eller arresthus efter tilbagekaldelse af en tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol. Bestemmelsen regulerer endvidere tilsynsmyndighedens mulighed for at træffe bestemmelse om midlertidig overførsel af den dømte til fængsel eller arresthus.

I bestemmelsen i *stk. 1* er det fastsat, at den dømte skal overføres til fængsel eller arresthus, hvis tilladelsen til udståelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol tilbagekaldes efter fuldbyrdelsens iværksættelse.

Som anført under pkt. 2.3.8.6. i lovforslagets almindelige bemærkninger, er det forudsat, at der hurtigt gribes ind over for dømte, hvis tilladelse til strafudståelse på bopælen tilbagekaldes.

Efter bestemmelsen i *stk. 2, 1. pkt.*, kan tilsynsmyndigheden bestemme, at den dømte midlertidigt skal overføres til fængsel eller arresthus, mens spørgsmålet om tilbagekaldelse behandles.

Muligheden for at træffe afgørelse om midlertidig overførsel har til formål at sikre, at dømte, der har begået åbenbare og alvorlige overtrædelser af de vilkår, som gælder for straffuldbyrdelse på bopælen, samt dømte, der ikke længere opfylder betingelserne herfor eller udviser en sådan adfærd, at de nødvendige tilsyns- og kontrolforanstaltninger ikke kan gennemføres, straks overføres til fængsel eller arresthus.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.8.6. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen i *stk. 3* indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om midlertidig overførsel af dømte til fængsel eller arresthus.

Til nr. 9 (§ 106, stk. 2)

Efter § 106, *stk. 2*, har en dømt, der har udstået straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, hvis den dømte uforskyldt har udstået straf i for lang tid.

Som anført under pkt. 2.3.12. i lovforslagets almindelige bemærkninger, er der tale om en obligatorisk erstatning på objektivet grundlag.

Til § 2

Efter *stk. 1* træder lovens § 1, nr. 1-3 og 7-9 (dvs. reglerne om fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol) i kraft den 1. juli 2005 og finder anvendelse på personer, der idømmes fængselsstraf efter 1. maj 2005.

Skæringsdatoen, for hvem der kan ansøge Direktoratet for Kriminalforsorgen om tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol (personer idømt fængselsstraf efter 1. maj 2005), er fastsat med henblik på at sikre, at ordningen kan finde anvendelse umiddelbart efter lovens ikrafttræden den 1. juli 2005.

Det må forventes, at den praktiske gennemførelse af selve fuldbyrdelsen vil blive iværksat etapevis, således at kriminalforsorgen får mulighed for at afprøve det elektroniske overvågningsudstyr. Dette kan betyde, at dømte, der meddeles tilladelse til strafudståelse på bopælen med elektronisk fodlænke m.v., i en indkøringsperiode ikke straks kan påbegynde strafudståelsen.

Efter *stk. 2* træder lovens § 1, nr. 4-6 (dvs. reglerne om begrænset fællesskab for »negativt stærke« indsatte), i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Til § 3

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale gyldighedsområde. Bestemmelsen indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Ændringerne af lov om fuldbyrdelse af straf m.v. kan dog sættes i kraft for Færøerne ved kongelig anordning. Da lov om fuldbyrdelse af straf m.v. ikke gælder for Grønland, indeholder loven ikke en tilsvarende hjemmel til at sætte loven i kraft for Grønland.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

Lovforslaget

Kap. 4.

Straff fuldbyrdelsens iværksættelse

§ 8. Fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal iværksættes snarest muligt.

Stk. 2. For dømte, der er på fri fod efter dommen, iværksættes fuldbyrdelsen, når den dømte modtages i en institution under kriminalforsorgen.

Stk. 3. For dømte, der er varetægtsfængslet efter dommen eller allerede udstår frihedsstraf, iværksættes fuldbyrdelsen, når kriminalforsorgen giver meddelelse til den pågældende herom.

Kap. 7.

*Valg af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner**Institutioner m.v.*

§ 20. Fængselsstraf fuldbyrdes i fængsel eller i arresthus.

Stk. 2. Fængselsstraf kan dog efter reglerne i § 78 om anbringelse i og overførsel til særlig institution m.v. i særlige tilfælde fuldbyrdes i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner m.v. uden for kriminalforsorgen.

§ 1

I lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf m.v., som ændret senest ved § 2 i lov nr. 445 af 9. juni 2004 219 af 31. marts 2004, foretages følgende ændringer:

1. I § 8 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* For dømte, der efter reglerne i kapitel 13 a er meddelt tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, iværksættes fuldbyrdelsen, når kriminalforsorgen giver meddelelse til den pågældende herom.«

2. I *overskriften* til *kapitel 7* indsættes efter »afsoningsinstitution«: »m.v.«.

3. I § 20 indsættes som *stk. 3*:

Gældende formulering

§ 33. En indsat skal så vidt muligt have adgang til fællesskab med andre indsatte.

Stk. 2. Såfremt den indsatte selv ønsker det og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden eller med begrænset fællesskab.

Stk. 3. Såfremt den indsatte selv ønsker det og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden fællesskab med indsatte af modsat køn, bortset fra fællesskab i arbejdstiden.

Stk. 4. I øvrigt kan fængselsstraf kun fuldbyrdes uden fællesskab efter reglerne i §§ 63 og 64.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler om gennemførelse af fællesskab efter stk. 1, herunder om adgangen til at låse de indsatte inde, og om de indsattes adgang til at kunne aflåse eget opholdsrum.

Lovforslaget

»*Stk. 3.* I særlige tilfælde kan fængselsstraf endvidere fuldbyrdes på den dømtes bopæl under intensiv overvågning og kontrol efter reglerne i §§ 78 a-78 f.«

4. I § 33 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan bestemme, at fællesskab i fængselsafdelinger eller arresthuse, som er udpeget til anbringelse af indsatte, hvis tilstedeværelse skaber en særlig risiko for overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen, skal gennemføres som cellefællesskab med en anden indsat i eget opholdsrum efter kriminalforsorgens nærmere bestemmelse.«

Stk. 2-5 bliver herefter stk. 3-6.

5. I § 33, *stk. 5*, som bliver stk. 6, ændres »stk. 1« til: »stk. 1 og 2«.

6. Efter § 33 indsættes:

»§ 33 a. Institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil, kan midlertidigt begrænse eller ophæve fællesskabet i institutionen eller dele af denne, når helt ekstraordinære ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, herunder når det under hensyn til en generelt truende stemning i institutionen er nødvendigt af hensyn til medindsattes eller personalets sikkerhed.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 2. En afgørelse om midlertidig begrænsning eller ophævelse af fællesskabet efter stk. 1 må ikke have et omfang eller en udstrækning, der er mere vidtgående end de ekstraordinære ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn nødvendiggør. Foranstaltningen skal ophæves, når det ordens- og sikkerhedsmæssigt er forsvarligt at genetablere almindeligt fællesskab.

Stk. 3. Begrænsningen eller ophævelsen af fællesskabet skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader det.

Stk. 4. Institutionen skal dagligt overveje, om en foranstaltning efter stk. 1 kan ophæves eller begrænses. Institutionen skal løbende være opmærksom på, om der er indsatte som, f.eks. på baggrund af personalets observationer i forbindelse med den daglige kontakt med de indsatte, bør udtages af foranstaltningen, f.eks. ved overførsel til anden institution.

Stk. 5. Institutionen skal så hurtigt som muligt underrette Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, om en afgørelse efter stk. 1. Institutionen skal endvidere dagligt underrette direktoratet, så længe en sådan afgørelse efter stk. 1 opretholdes.

Stk. 6. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af midlertidig begrænsning og ophævelse af fællesskabet efter stk. 1.«

Kap. 12

*Strafafbrydelse**Strafafbrydelse ved undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling m.v.*

§ 75. Fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, hvis den indsatte

- 1) udebliver, undviger eller i øvrigt selvfor-skyldt unddrager sig straffuldbyrdelsen, eller
- 2) anholdes eller varetægtsfængsles i mindst 24 timer.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om strafafbrydelse efter stk. 1.

7. I § 75, *stk. 1*, ændres »indsatte« til: »dømte«.

*Gældende formulering**Lovforslaget***8.** Efter § 78 indsættes som nyt *kapitel 13 a*:

»Kap. 13 a.

*Fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol**Anvendelsesområde*

§ 78 a. Justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, kan efter ansøgning fra personer, der er idømt fængselsstraf i indtil 3 måneder for overtrædelse af færdselsloven, meddele tilladelse til, at straffen udstås på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter bestemmelserne i dette kapitel.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om den administrative behandling af ansøgninger om strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol. Justitsministeren kan i forbindelse hermed bestemme, at der kun tillægges ansøgninger indgivet inden udløbet af bestemte frister opsættende virkning, således at straffuldbyrdelsen udsættes.

Betingelser for meddelelse af tilladelse

§ 78 b. Tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol kan meddeles, hvis

- 1) den dømtes boligforhold er af en sådan beskaffenhed, at straffuldbyrdelse på bopælen kan gennemføres under intensiv overvågning og kontrol,
- 2) den dømtes beskæftigelsesforhold i form af arbejde, uddannelse eller lignende, er af en sådan beskaffenhed, at straffuldbyrdelsen kan gennemføres under intensiv overvågning og kontrol,
- 3) den dømte, når denne tidligere har udstået straf af fængsel efter bestemmelserne i dette kapitel, ikke i et tidsrum af 2 år forud for idømmelsen af den straf, som ansøgningen vedrører, er idømt højere straf end bøde, og
- 4) personer, der har samme bopæl som den dømte, og som er over 18 år, meddeler samtykke til, at straffen kan fuldbyrdes på den fælles bopæl.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 2. Tilladelse til strafudståelse på bopælen nægtes meddelt, hvis denne fuldbyrdelsesform som følge af den dømtes forhold ikke findes hensigtsmæssig.

Stk. 3. Kriminalforsorgen foretager til brug for afgørelsen af, om den dømte opfylder betingelserne i stk. 1, nr. 1-4, en nærmere undersøgelse af den dømtes personlige forhold, herunder vedkommendes boligforhold, beskæftigelsesforhold samt fysiske og psykiske tilstand. Hvis kriminalforsorgen finder det fornødent, kan denne i forbindelse med undersøgelsens foretagelse bestemme, at den dømte skal aflægge udåndingsprøver og urinprøver.

Stk. 4. Hvis den dømte ikke medvirker til den i stk. 3 nævnte undersøgelse, kan tilladelse til strafudståelse på bopælen ikke meddeles.

Vilkår

§ 78 c. Tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol meddeles på vilkår af, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden

- 1) ikke begår strafbart forhold,
- 2) kun forlader sin bopæl inden for de af tilsynsmyndigheden fastsatte tidsrum,
- 3) kun forlader sin bopæl for at deltage i aktiviteter, som tilsynsmyndigheden har godkendt,
- 4) ikke indtager alkohol, euforiserende stoffer eller andre stoffer, der er forbudt efter den almindelige lovgivning,
- 5) ikke helt eller delvis udebliver fra sit arbejde, uddannelse eller lignende,
- 6) deltager i et program efter tilsynsmyndighedens nærmere bestemmelse, der har til formål at forbedre den dømtes muligheder for fremover at leve en kriminalitetsfri tilværelse,
- 7) undergiver sig kriminalforsorgens tilsyn og kontrol, herunder elektronisk kontrol m.v., og overholder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelsen af tilsynet, samt

*Gældende formulering**Lovforslaget*

- 8) holder tilsynsmyndigheden underrettet om forhold af betydning for straffuldbyrdelsen på bopælen samt møder op hos tilsynsmyndigheden efter dennes nærmere bestemmelse.

Stk. 2. Der kan endvidere fastsættes andre vilkår, der findes hensigtsmæssige, herunder vilkår om, at den dømte i fuldbyrdelsesperioden underkaster sig en struktureret, kontrolleret alkoholistbehandling.

Gennemførelse af tilsyn, kontrol m.v.

§ 78 d. Under fuldbyrdelsen fører kriminalforsorgen tilsyn med den dømte, herunder med overholdelsen af de i § 78 c nævnte vilkår for tilladelsen. Inden fuldbyrdelsen iværksættes skal tilsynsmyndigheden vejlede den dømte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og de for fuldbyrdelsen fastsatte vilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelser.

Stk. 2. Overtræder den dømte de vilkår, der gælder for straffuldbyrdelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, opfylder den dømte ikke længere betingelserne herfor, eller kan kriminalforsorgens tilsyn og kontrol med den dømte ikke gennemføres på grund af dennes adfærd, afgiver tilsynsmyndigheden indberetning herom til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om tilsynets gennemførelse, herunder om tilsynets iværksættelse, kontakthypighed, elektronisk overvågning, kontrolbesøg, foretagelse af udåndingsprøver og urinprøver m.v.

Tilbagekaldelse af tilladelse

§ 78 e. Tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol kan tilbagekaldes af justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, hvis

- 1) den dømte anmoder derom,
- 2) den dømte inden fuldbyrdelsens iværksættelse har begået strafbart forhold,

*Gældende formulering**Lovforslaget*

- 3) den dømte på tidspunktet for fuldbyrdelsens iværksættelse eller under denne frihedsberøves af anden grund end til fuldbyrdelse af den fængselsstraf, tilladelsen vedrører, eller
- 4) den dømte på tidspunktet for fuldbyrdelsens iværksættelse eller under denne ikke længe opfylder de i § 78 b, stk. 1, nr. 1, 2 og 4, nævnte betingelser.

Stk. 2. En tilladelse kan endvidere tilbagekaldes, hvis den dømte under fuldbyrdelsen overtræder et eller flere af de i § 78 c, stk. 1, nr. 1-8, nævnte vilkår. Det samme gælder, hvis den dømte overtræder et vilkår fastsat i medfør af § 78 c, stk. 2, eller hvis kriminalforsorgens tilsyn og kontrol med den dømte ikke kan gennemføres på grund af dennes adfærd.

Stk. 3. Den dømte underrettes snarest muligt om tilbagekaldelsen af tilladelsen.

§ 78 f. Tilbagekaldes en tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol efter fuldbyrdelsens iværksættelse, skal den dømte overføres til fængsel eller arresthus til afsoning af reststraffen.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden kan bestemme, at den dømte midlertidigt skal overføres til fængsel eller arresthus, mens spørgsmålet om tilbagekaldelse behandles.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om midlertidig overførsel af dømte til fængsel eller arresthus.«

Afsnit VI.**Fællesregler for fuldbyrdelse af straffe m.v.**

Kap. 20.

Erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelsen m.v.

§ 106. En indsat har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, såfremt den indsatte uforskyldt har

- 1) udstået fængselsstraf i for lang tid,
- 2) været anbragt i forhørscele, strafcelle eller sikringscelle eller
- 3) været udelukket fra fællesskab.

9. I § 106 indsættes som *stk. 2:*

*Gældende formulering**Lovforslaget*

»*Stk. 2.* En dømt, der har udstået straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a, hvis den dømte uforskyldt har udstået straf i for lang tid.«

§ 2

Stk. 1. Lovens § 1, nr. 1-3 og 7-9, træder i kraft den 1. juli 2005 og finder anvendelse på personer, der idømmes fængselsstraf efter 1. maj 2005.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 4-6, træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 3

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Loven kan ved kongelig anordning sættes i kraft helt eller delvis for Færøerne med de ændringer, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Til lovforslag nr. L 147. Skriftlig fremsættelse (15. december 2004)

Justitsministeren (Lene Espersen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Fuldbyrdelse af straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol samt begrænset fællesskab for "negativt stærke" indsatte m.v.)

(Lovforslag nr. L 147).

Lovforslaget falder i to dele.

Det første hovedmål med lovforslaget er ved en ændring af straffuldbyrdelsesloven at indføre mulighed for, at personer, der er idømt ubetinget fængselsstraf i indtil 3 måneder for overtrædelse af færdselsloven, efter ansøgning skal kunne udstå straffen på bopælen under intensiv overvågning og kontrol i stedet for i fængsel eller arresthus. Under afsoningen skal den dømte i givet fald bære en sender om anklen (en såkaldt elektronisk fodlænke).

I Sverige har man haft gode erfaringer med en ordning, hvorefter personer, der idømmes kortere, ubetingede frihedsstraffe, får mulighed for at udstå straffen på bopælen under intensiv overvågning og kontrol. Undersøgelser foretaget af det svenske kriminalpræventive råd viser bl.a., at der blandt personer, der idømmes ubetinget frihedsstraf for spirituskørsel, er et markant lavere recidiv (tilbagefald til kriminalitet) hos den gruppe, der udstår straffen på bopælen under intensiv overvågning og kontrol frem for i et fængsel.

Samtidig med dette forslag fremsættes et lovforslag om ændring af færdselsloven og retsplejeloven, som bl.a. vil medføre strengere straffe for spirituskørsel og kørsel i frakendelsestiden, ligesom anvendelsen af betingede domme med vilkår om enten samfundstjeneste eller alkoholbehandling vil blive indskrænket betydeligt. Lovforslaget vil således bl.a. indebære, at der

fremover som udgangspunkt kun kan idømmes én betinget dom med vilkår om samfundstjeneste eller alkoholbehandling.

Med en udvidet anvendelse af ubetingede, relativt korte fængselsstraffe på færdselslovsområdet vil der efter Justitsministeriets opfattelse være en relevant og afgrænset målgruppe, som gør det hensigtsmæssigt at påbegynde anvendelsen her i landet af en ordning med fuldbyrdelse af fængselsstraf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol.

Tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol kan efter de foreslåede regler meddeles af kriminalforsorgen, hvis den dømte opfylder en række krav til bl.a. bolig, beskæftigelse m.v., og hvis den pågældende i øvrigt findes egnet til denne afsoningsform efter en individuel vurdering. Under strafudståelsen på bopælen skal den dømte overholde en række nærmere angivne vilkår. Den pågældende må f.eks. kun forlade sin bopæl inden for de af tilsynsmyndigheden fastsatte tidsrum, herunder med henblik på at passe sit arbejde, uddannelse eller lignende. Det er endvidere et vilkår, at den dømte ikke indtager alkohol eller euforiserende stoffer m.v. Herudover skal den dømte undergive sig en nærmere fastlagt intensiv overvågning og kontrol.

Med forslaget forudsættes det, at tolerancen over for vilkårsovertrædelser skal være meget lav. Overtræder den dømte ét eller flere af de fastsatte vilkår for straffuldbyrdelsen på bopælen, vil tilladelsen hertil som altovervejende hovedregel straks blive tilbagekaldt, og den dømte vil blive overført til fortsat afsoning i fængsel eller arresthus m.v. Det samme gælder, hvis den dømte ikke længere opfylder betingelserne for at kunne udstå fængselsstraf på bopælen, eller hvis tilsynet og kontrollen med den dømte ikke kan gennemføres på grund af den dømtes adfærd.

Det andet hovedformål med lovforslaget er at tilvejebringe en hjemmel i loven til at begrænse de indsattes fællesskab i fængslerne i visse særlige situationer.

Der foreslås for det første en adgang til generelt at begrænse de indsattes fællesskab til cellefællesskab (fællesskab mellem to indsatte på eget opholdsrum), når afsoningen af fængselsstraf sker i særligt udvalgte fængselsafdelinger og arresthuse. Efter forslaget vil justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) kunne bestemme, at fællesskabet mellem indsatte i disse institutioner alene skal bestå i cellefællesskab, uanset om der bygningsmæssigt er mulighed for fællesskab i fællesskabsrum m.v.

Forslaget har til formål at forbedre kriminalforsorgens muligheder for at imødegå en særlig sikkerhedsmæssig risiko for medindsatte, personale eller andre i afsoningsinstitutionerne, og forslaget skal ses i lyset af, at rockere og andre "negativt stærke" indsatte (dvs. indsatte, som ved brug af vold, trusler, økonomisk udnyttelse eller anden form for udnyttelse er en styrende faktor i forhold til medindsatte, eller som på samme måde søger at få personalet til at foretage eller undlade handlinger) i de senere år er blevet stadigt vanskeligere at håndtere i fængslerne.

Efter de gældende bestemmelser i straffuldbyrdelsesloven har kriminalforsorgen mulighed for at overføre "negativt stærke" indsatte mellem forskellige institutionstyper, herunder fra fængsel til arresthus, hvis det må anses for nødvendigt for at forebygge overgreb på medindsatte, personale eller andre i institutionen.

Siden 1999 har der i Vestre Fængsel og i Statsfængslerne i Vridsløselille, Nyborg og Horsens været etableret særlige afdelinger for rockerne og andre "negativt stærke" indsatte. Navnlig på grund af en generelt truende stemning på stærkeafdelingen i Statsfængslet i Nyborg samt flere meget brutale overfald på personale i fængslet, har det imidlertid vist sig nødvendigt med yderligere tiltag over for de "negativt stærke" indsatte.

Det foreslås for det andet at skabe udtrykkelig hjemmel til midlertidigt at begrænse eller ophæve fællesskabet i alle kriminalforsorgens fængsler, fængselsafdelinger og arresthuse, når helt ekstraordinære ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet.

Behovet for en sådan beføjelse er bl.a. kommet til udtryk i forbindelse med fangeoprøret i Nyborg Statsfængsel i foråret 2004. Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. kunne finde anvendelse, hvor der foreligger bombetrusler eller lignende mod en institution, hvor der er alvorlige overfald på andre indsatte eller på personalet, hvor der er mistanke om tilstedeværelse af skydevåben eller lignende i en institution, og hvor det på grund af den risiko for de indsatte og/eller personalet, som er forbundet med disse forhold, er nødvendigt midlertidigt at begrænse eller ophæve fællesskabet. Bestemmelsen vil ligeledes kunne anvendes, hvor der er oprør, optræk til oprør eller en generelt truende stemning blandt de indsatte i en institution eller dele af denne.

En afgørelse om midlertidig begrænsning eller ophævelse skal være påkrævet i den foreliggende situation, ligesom den ikke må have et omfang eller en udstrækning, der er mere vidtgående end de ekstraordinære ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn nødvendiggør. Institutionen skal herudover efter forslaget dagligt overveje, om forholdene kan normaliseres, det vil sige, om foranstaltningen kan begrænses eller ophæves, og om der er indsatte, der efter en konkret vurdering bør udtages af foranstaltningen og f.eks. overføres til anden institution. Institutionen skal endvidere så hurtigt som muligt underrette Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, om den trufne foranstaltning. Institutionen skal endvidere dagligt underrette direktoratet, så længe en sådan foranstaltning opretholdes helt eller delvist.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til det Høje Tings velvillige behandling.